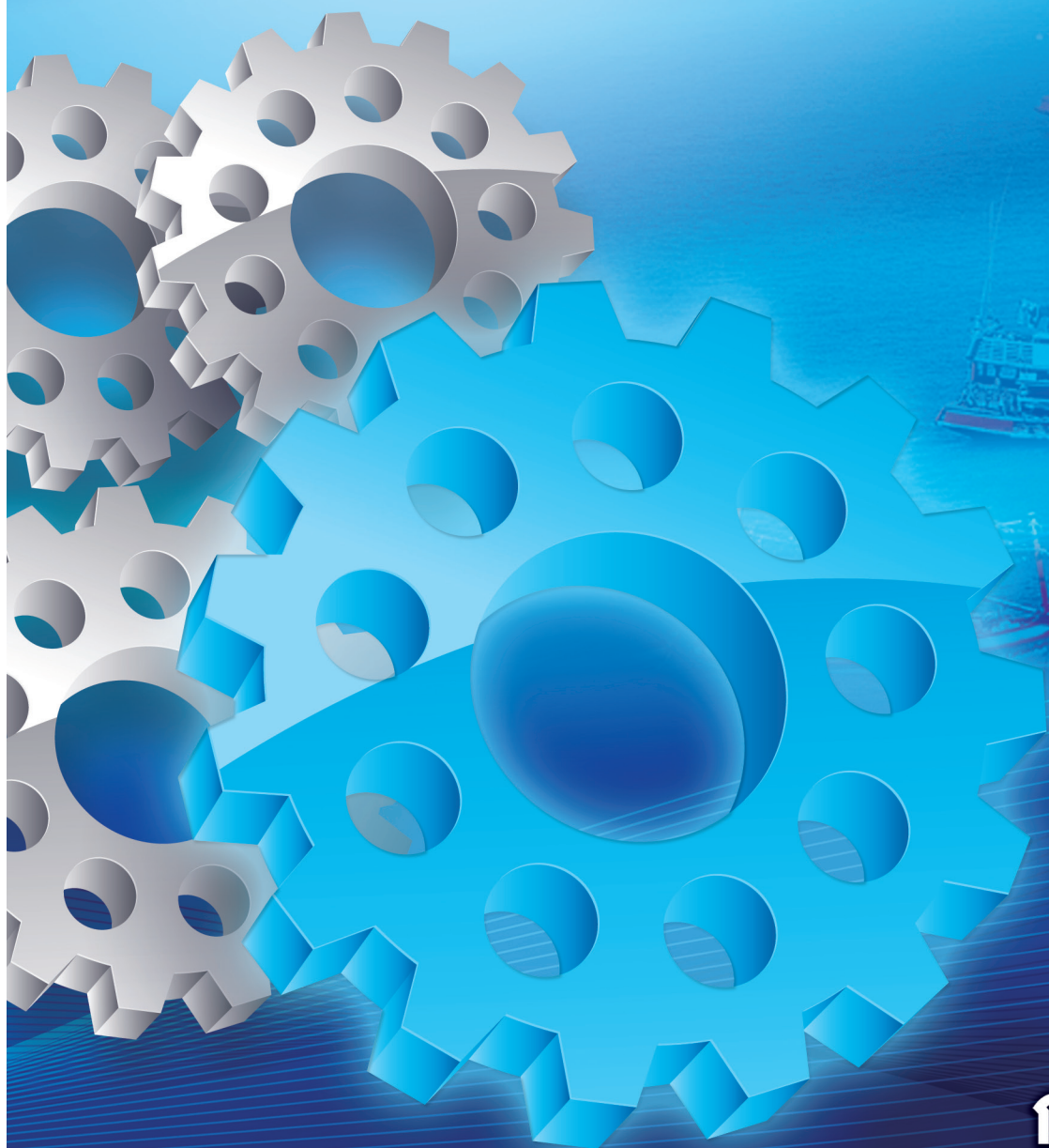

ยุทธศาสตร์ กรมประมง

พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ กรมประมง

พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความคิดนี้สำคัญมาก ถือได้ว่าเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการกระทำทั้งปวง กล่าวคือ ถ้าคนเราคิดดี คิดถูกต้อง ทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม คำพูดและการกระทำก็เป็นไปในทางที่ดีที่เจริญ แต่ถ้าคิดไม่ดีไม่ถูกต้อง คำพูดและการกระทำก็อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งแก่ตัวเองและส่วนรวมได้ ด้วยเหตุนี้น ก่อนที่บุคคลจะพูดจะทำสิ่งใด จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อนว่า กิจที่จะทำ คำที่จะพูดนั้น ผิดหรือถูก เป็นคนประโยชน์หรือเป็นโทษเสียหาย เป็นสิ่งที่ควรพูดควรกระทำ หรือควรงดเว้น เมื่อคิดพิจารณาได้ดังนี้ ก็จะสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะสัมฤทธิ์ผลเป็นคน เป็นประโยชน์ และเป็นความเจริญ

พระบรมราชาใจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย
วันพุธ ๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

คำนำ

ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติราชการกรมประมง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ และได้รับการรับรองจากการประชุมผู้บริหารกรมประมง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๗ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดในการปฏิบัติราชการของกรมประมง ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) หวังเป็นอย่างยิ่งว่ายุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ฉบับนี้จะสามารถเป็นกรอบแนวทางและเป็นเข็มทิศที่จะนำองค์กรพัฒนาและปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังวิสัยทัศน์ที่กำหนดคือ “มุ่งพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นผู้นำและสร้างความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ ภายใต้การพัฒนายั่งยืน”

นายนิวัติ สุธีมีชัยกุล

อธิบดีกรมประมง

มกราคม ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญ	(ข)
๑. การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และสภาพแวดล้อมโลก	๑
๒. สถานการณ์การพัฒนาการประมงในช่วงเวลาที่ผ่านมา	๕
๓. ปัญหาของการประมงที่ต้องเผชิญต่อไป	๑๖
๔. ความเสี่ยงและภูมิคุ้มกันของการประมงของไทย	๒๐
๕. ภารกิจหน้าที่ของกรมประมงและการปฏิบัติตามนโยบายและแผนต่างๆ	๒๓
๖. ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๓๗
๗. ความเสี่ยงและการควบคุมภายในจากการดำเนินการของกรมประมง	๓๘
๘. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง	๔๑
๙. การทบทวนภารกิจและเป้าหมาย เพื่อดำเนินการในช่วงเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙)	๔๗
๑๐. กรอบการดำเนินการและยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	๕๕
๑๑. ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙	๕๘
๑๒. ค่านิยมร่วมขององค์กร	๖๖
๑๓. ภาคผนวก	๖๗
๑. แผนที่ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙	๖๘
๒. นโยบายรัฐบาล แผนสำคัญและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จที่สำคัญ (KSF) ที่นำมากำกับยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙	๖๙
๓. ความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ ที่นำมากำหนดยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙	๗๐
๔. การกำหนดกลยุทธ์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙	๗๑

ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

๑.

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และสภาพแวดล้อมโลก

ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่สำคัญและจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๑) กฎ กติกาใหม่ของโลกหลายด้านส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว

วิกฤติเศรษฐกิจและการเงินของโลกที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลกทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อการจัดระเบียบใหม่ของโลก ครอบคลุมถึงกฎระเบียบด้านการค้า การลงทุน การเงิน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พันธกรณี และข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อน และกฎระเบียบด้านสังคมมีบทบาทสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน

๒) การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง

การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียยิ่งทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อาทิจี ฮองกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ไต้หวัน และกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมโลก ขณะที่นโยบายการเปิดประเทศจีน รัสเซีย พลวัตการขยายตัวของบราซิลและอินเดียและการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียจะช่วยเพิ่มกำลังซื้อในตลาดโลก ทั้งนี้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญต่อประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ได้แก่ การรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่นและอินเดีย และการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งกรอบความร่วมมืออื่นๆ อาทิ กรอบความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิก จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะรองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

๓) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลก

โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดแคลน โครงสร้างการใช้จ่ายงบประมาณเปลี่ยนแปลงไป ประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้งบประมาณสำหรับการลงทุนพัฒนาด้านอื่นๆ ลดลง

๔) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก

ในช่วงเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิโลกสูงขึ้นโดยเฉลี่ย ๐.๒ องศาเซลเซียสต่อทศวรรษ ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกอ่อนแอ สูญเสียพันธุ์พืชและสัตว์ พันธุ์โลกเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยเฉพาะการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่ง เนื่องจากระดับน้ำทะเลสูงขึ้นนำไปสู่การย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งทะเล รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน เขตท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูงบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง โรคระบาดเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของประชากร รวมทั้งการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง สร้างความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตรและธัญญาหารของโลก รวมทั้งกระทบต่อภาคสังคม อาทิ ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่นและการแย่งชิงทรัพยากร

๕) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของโลกมีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญ

ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มของประชากร แต่การผลิตพืชอาหารลดลงด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ เทคโนโลยีที่มีอยู่และการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานในอนาคต ส่งผลให้ผลผลิตอาหารออกสู่ตลาดกลางไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลก หรือมีราคาสูงเกินกว่ากำลังซื้อโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยากจน อาจนำไปสู่การเกิดวิกฤติอาหารโลก

๖) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ประเทศไทยและอีกหลายประเทศต้องเผชิญกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต ซึ่งจะเป็นได้ทั้งโอกาสและภัยคุกคามในการพัฒนา อาทิ การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้าจะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขึ้นของความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ

๗) การก่อการร้ายสากลเป็นภัยคุกคามประชาคมโลก

การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรงมีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมาก ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจากภัยก่อการร้าย แม้แต่ในการทำการประมงในทะเลหลวง เรือประมงยังถูกจับเพื่อเรียกค่าไถ่ ซึ่งแสดงถึงความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัยเป็นอย่างมาก

การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ มีปรากฏการณ์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑) การเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านเศรษฐกิจ

อัตราการขยายตัวและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ดี โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสูง ภาคเกษตรเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศและเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจ ขณะที่การเชื่อมโยงเศรษฐกิจของประเทศไทยกับเศรษฐกิจต่างประเทศทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกิจกรรมทางการค้าและการลงทุน โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทย แต่จากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำและขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง ทำให้บทบาทของการลงทุนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจของไทยยังมีความอ่อนแอด้านปัจจัยสนับสนุนในส่วนของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คุณภาพการบริการของโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย กฎ และระเบียบทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

๒) การเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านสังคม

ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุจากการมีโครงสร้างประชากรที่วัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัยแต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและสติปัญญาของเด็ก มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และผลิตภาพแรงงานต่ำ ประชาชนได้รับความคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นและมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาการพัฒนาประเทศ สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่คนไทยตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและระบบธรรมาภิบาลมากขึ้น

๓) การเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทุนทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรุนแรง กระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรและความยากจน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขณะที่ความขัดแย้งทางนโยบายในการบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ประเทศไทยยังมีความมั่นคงด้านอาหารแม้จะต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและความต้องการพืชพลังงาน

๔) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศ

ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังดำรงอยู่และส่งผลต่อเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตของประชาชน ความเชื่อมั่นของนานาชาติ ตลอดจนความสงบสุขที่ลดลง ขณะที่ประสิทธิภาพภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ขีดความสามารถในการป้องกันการทุจริตต้องปรับปรุง การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จในเรื่องการเพิ่มรายได้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีความล่าช้าในการถ่ายโอนภารกิจและมีความไม่ชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่กับราชการส่วนกลาง ขณะเดียวกัน การคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไทย กลุ่มคนรุ่นใหม่เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ยอมรับได้

การบริหารการประมงไทยได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เพื่อวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ เพื่อเก็บภาษีอากร มุ่งหวังให้มีสัตว์น้ำเพียงพอเพื่อเป็นอาหารของประชาชน และให้มีสัตว์น้ำจำหน่ายเป็นสินค้าของบ้านเมือง ต่อมาการปรับปรุงการบริหารจัดการการประมงมีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเพิ่มหน้าที่ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ กำหนดฤดูห้ามจับสัตว์น้ำ กำหนดตาและขนาดเครื่องมือประมง ห้ามการใช้เครื่องมือประมงบางอย่าง ห้ามทำอันตรายสัตว์น้ำโดยการวางยาเบื่อเมา ห้ามใช้วัตถุระเบิด ห้ามวิดน้ำในที่สาธารณะจนแห้ง (นอกจากบ่อล่อปลา) ซึ่งนับว่าเป็นการอนุรักษ์สัตว์น้ำเป็นครั้งแรกของประเทศ อย่างไรก็ตามในระยะแรกของการเริ่มต้นการบริหารจัดการการทำการประมงยังไม่มีพัฒนาการมากนัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการทำการประมงน้ำจืด เป็นการจับสัตว์น้ำในบริเวณแม่น้ำลำคลอง หนองบึง ทะเลสาบ สัตว์น้ำที่จับได้ไว้ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลักหรือถ้ามีเหลือก็มักจะจำหน่ายอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง สำหรับการประมงทะเลในสมัยก่อนจะอยู่ในวงจำกัด ส่วนใหญ่เป็นการทำการประมงพื้นบ้านบริเวณชายฝั่งทะเล ทำให้บางฤดูมีชาวประมงต่างด้าวเข้ามาทำการประมงในน่านน้ำไทย จับปลาไปทำเป็นปลาตากเค็มจำหน่ายที่ประเทศสิงคโปร์ ทางราชการขณะนั้นจึงได้ออกพระราชบัญญัติสิทธิการประมง ในเขตน่านน้ำไทย ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ และแก้ไขใหม่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ และพระราชบัญญัติเรือไทยปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ทำให้เรือต่างด้าวไม่กล้าเข้ามาทำการประมงในน่านน้ำไทย ต่อมาได้มีการจัดตั้งแผนกการประมงส่วนภูมิภาคที่ จังหวัดชุมพร สมุทรสาคร และจันทบุรี (พ.ศ. ๒๔๗๖-๒๔๗๗) ตั้งสถานีประมงกวนพะเยา หนองหาร สกลนคร ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ กรมประมงได้จัดตั้งบริษัทประมงไทยจำกัด เพื่อจัดหาทุนและหาตลาดสินค้าสัตว์น้ำให้ชาวประมง แต่ก็ยกเลิกไปในที่สุด จึงนับว่าเป็นครั้งแรกที่หน่วยราชการเริ่มเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือชาวประมงทางด้านเศรษฐกิจ และการค้า

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘) การทำการประมงมีการเพิ่มประสิทธิภาพในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น มีการทำประมงเชิงเศรษฐกิจการค้ามากขึ้น เช่น มีการทำปลาป่นอาหารสัตว์ (Fish Meal) จากปลาขนาดเล็กที่ไม่เหมาะแก่การบริโภค ซึ่งเดิมเคยทิ้งทะเลไป เพื่อส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมปลาป่นอาหารสัตว์ขึ้นในประเทศแต่การทำการประมงในช่วงดังกล่าว มีผลผลิตจากการประมงทะเลประมาณ ๔๑,๐๐๐ เมตริกตันต่อปี คิดเป็นมูลค่า ๒๕ ล้านบาท ภายหลังสิ้นสุดสงคราม ปี พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๔๙๒ การประมงไทยยังล้าหลังและขาดการจัดการที่ดี ทั้งที่เป็นประเทศที่มีทรัพยากรตามแหล่งน้ำธรรมชาติมากมาย ทำให้คนไทยมีสัตว์น้ำกินได้โดยไม่ยากนัก เพียงแต่ออกไปจับสัตว์น้ำตามแหล่งน้ำ ก็สามารถจับสัตว์น้ำขึ้นมาบริโภคได้แล้ว เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นมีการจับสัตว์น้ำเกินกำลังการผลิตของธรรมชาติทำให้ปริมาณสัตว์น้ำตามแหล่งน้ำเริ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค รัฐบาลจึงเริ่มหาแนวทางการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่และแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติของสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมที่เกิดจากสัตว์น้ำ ศึกษาปัญหาทั้งในทางเศรษฐกิจและการบำรุงรักษาทรัพยากร และพื้นฐานการดำเนินการพัฒนาการประมงในทศวรรษต่อมา

จากการเก็บข้อมูลทางด้านสถิติการประมงจะเห็นว่า มีการพัฒนาการประมง ในช่วงปี ๒๔๙๖-๒๕๐๓ แต่เป็นไปอย่างช้าๆ มีปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำรวมประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี เป็นผลผลิตจากทะเลประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี จากน้ำจืดประมาณ ๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี เมื่อเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙) แผนพัฒนาการประมงถูกบรรจุไว้ในแผนดังกล่าวด้วย โดยมีเป้าหมายมุ่งบำรุงรักษาและสร้างแหล่งผลิตด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อให้มีปริมาณสัตว์น้ำทั้งสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เท่ากับ ๔๐๐,๐๐๐ ตัน แต่ผลจากการพัฒนาการประมงจึงทำให้มีผลผลิตถึง ๗๒๐,๐๘๒ ตัน ซึ่งเกินเป้าหมายร้อยละ ๘๐ ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔) เน้นการพัฒนาประมงทะเลเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออก ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและน้ำกร่อย การอนุรักษ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมแปรรูป เพิ่มปริมาณผลผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ให้ได้เป็น ๘๕๐,๐๐๐ ตัน เป็นสัตว์น้ำจืด ๑๐๐,๐๐๐ ตัน สัตว์น้ำทะเล ๗๕๐,๐๐๐ ตัน ผลจากการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดแผนสามารถให้ปริมาณผลผลิต ๑,๕๘๗,๐๗๗ ตัน เกินเป้าหมายร้อยละ ๘๕ โดยเป็นสัตว์น้ำทะเล ๑,๔๗๐,๒๘๙ ตัน และสัตว์น้ำจืด ๑๑๖,๗๘๘ ตัน

เมื่อเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) แนวนโยบายต้องปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ขยายศักยภาพการผลิต เพิ่มและสร้างสมดุลรายได้โดยรักษาระดับการจับสัตว์น้ำโดยวิธีอนุรักษ์ เพิ่มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและชายฝั่ง ส่งเสริมการประมงน้ำลึก ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพชาวประมง โดยมีเป้าหมายการผลิตสัตว์น้ำในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ที่ ๑,๖๙๘,๑๗๒ ตัน แต่ในช่วงระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๗ ปริมาณผลผลิตที่ได้จะลดลงร้อยละ ๑๐ ซึ่งเป็นผลมาจากราคาน้ำมันที่ใช้กับเรือประมงมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการทำการประมง ชาวประมงออกเรือน้อยลง และการที่น้ำมันมีราคาสูงขึ้นทำให้กระทบต่อเศรษฐกิจโลกโดยรวมมีผลต่อการส่งออกสัตว์น้ำของประเทศลดลงร้อยละ ๖.๑๒ ในช่วง ๒ ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ อย่างไรก็ตามมีการพัฒนาการใช้เครื่องมือประมงใหม่ๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๑๙ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมดเพิ่มเป็น ๑,๖๙๙,๐๘๕ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของแผน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ มีแนวโน้มว่าปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จะลดลง แต่ประเทศก็ยังมีศักยภาพในด้านการเพาะเลี้ยงทั้งน้ำจืดและชายฝั่ง ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) จึงมีแผนเร่งรัดส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและชายฝั่ง เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาประมงน้ำจืดและทะเลเพื่อเพิ่มผลผลิต สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุด พัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำเพื่อใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งเสริมการผลิตให้เพียงพอ กับความต้องการของประชาชนโดยบริโภคอาหารโปรตีนจากสัตว์น้ำเฉลี่ย ๒๐ กิโลกรัมต่อคนต่อปี แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ประเทศประสบกับภาวะน้ำมันเชื้อเพลิง (ดีเซล) ปรับราคาสูงขึ้นเกือบร้อยละ ๒๐๐ ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำการประมงทะเลมาก แม้ว่าปริมาณสัตว์น้ำในช่วง ๒ ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ ๓๐ (๒,๑๘๙.๙ และ ๒,๐๙๙.๓ พันตัน) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ แต่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๔ ปริมาณสัตว์น้ำทั้งสิ้นกลับลดลงจาก ๒ ปีแรก โดยปริมาณที่ลดลงนั้นส่วนใหญ่เป็นการลดลงจากปริมาณการจับสัตว์น้ำทะเล อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดแม้ว่าผลผลิตลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๕ จากปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เนื่องจากประสบกับภาวะแห้งแล้งก็ตาม ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดก็เพิ่มขึ้นจากปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถึงร้อยละ ๔๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ที่เป็นปีสุดท้าย มีปริมาณสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น ๑,๙๘๙ พันตัน มูลค่า ๑๗,๑๓๓.๙ ล้านบาท

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) มีการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อหวังผลผลิตที่ได้ในอัตราสูงควบคู่ไปกับเพิ่มประสิทธิภาพการใช้แหล่งประมงเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ส่งเสริมนโยบายพัฒนาชนบทของประเทศ มุ่งเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ กระจายรายได้อย่างทั่วถึง พัฒนาประมงทะเลพื้นบ้าน วิธีการทำการประมง แหล่งจับสัตว์น้ำ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพประมงเพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาระดับผลผลิตด้านการประมงทะเลให้ได้ ๑.๗-๑.๘ ล้านตันต่อปี เพิ่มผลผลิตด้านประมงน้ำจืดไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี ผลผลิตด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒ ต่อปี ให้น้ำที่อาหารสัตว์น้ำปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นสินค้าที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับรวมทั้งขยายตลาดสินค้าแปรรูปทั้งภายในและต่างประเทศ ปรากฏว่าเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พบว่าการประมงบรรลุเป้าหมายโดยมีผลผลิตสัตว์น้ำรวม ๒.๕๔ ล้านตัน มูลค่า ๒๒,๘๘๒.๓ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ร้อยละ ๒๓.๑๑ และ ๓๓.๕๔ และมีมูลค่าการส่งออกสัตว์น้ำเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๑๙๔ จากปี พ.ศ. ๒๕๒๔

เมื่อพิจารณาผลของการพัฒนาการประมงในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔ นั้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญด้านการประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจัดอยู่ในอันดับหนึ่งในสิบประเทศแรกของโลกที่มีผลผลิตทางการประมงสูง โดยมีผลผลิตสัตว์น้ำรวม ๒.๙๗ ล้านตัน มูลค่า ๕๓,๐๒๕.๘ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ร้อยละ ๑๗ และ ๑๓๒

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑-๖ นั้น การประมงทะเลเป็นแหล่งที่ให้ผลผลิตสัตว์น้ำที่คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงเป็นผลมาจากการพัฒนาเครื่องมือประมงหลายชนิด การเพิ่มจำนวนเรือ ชาวประมงเริ่มมีการทำการประมงมากเกินกำลังการผลิตของธรรมชาติ การใช้อวนตาถี่ติดลูกปลาขนาดเล็กซึ่งเป็นการทำลายปลาเศรษฐกิจมีมาก การทำลายพื้นทะเลจากการทำวนลากหน้าดิน ตลอดจนการทำลายแหล่งอนุบาลวัยอ่อนตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรมากขึ้น ดังนั้นมนุษย์เริ่มแก้ปัญหาด้วยการทำการประมงที่ไกลจากชายฝั่งมากขึ้น ซึ่งในแต่ละประเทศก็ดำเนินการในลักษณะใกล้เคียงกัน แม้ว่าจะพบกับข้อจำกัดหลายๆ อย่าง เช่น การเพิ่มทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเรือและเครื่องมือทำการประมงให้สูงขึ้นเพื่อทำการประมงในทะเลลึก และยังมีปัญหาการประกาศเขตเศรษฐกิจ ๒๐๐ ไมล์ทะเลของเพื่อนบ้าน ทำให้พื้นที่ทำการประมงลดลง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการสัตว์น้ำและผลทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง

ดังนั้นเมื่อเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗-๘ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) ความสำคัญในภาคการประมงเห็นเด่นชัดขึ้น จึงมีการดำเนินการด้านนโยบายประมงแห่งชาติ ประกอบด้วย ๔ ด้านคือ

- ๑) นโยบายการประมงในน่านน้ำไทยครอบคลุมการทำการประมงในแหล่งน้ำทะเลและน้ำจืด มีเป้าหมายการรักษาระดับการผลิตที่ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑.๗ ล้านตัน
- ๒) นโยบายการประมงนอกน่านน้ำไทยเพื่อพัฒนาและขยายแหล่งทำการประมงให้มั่นคง การทำการประมงร่วมอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยทำการผลิตได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑.๘ ล้านตัน
- ๓) นโยบายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และเพื่อการส่งออก มีเป้าหมายการผลิต ๐.๕๕ ล้านตันต่อปี
- ๔) นโยบายอุตสาหกรรมสัตว์น้ำเพื่อแก้ปัญหาด้านการตลาดและส่งเสริมการส่งออก เพิ่มคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานตามความต้องการ ผลิตเพื่อส่งออกไม่ต่ำกว่าปีละ ๑ ล้านตัน มูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ ๗๕,๐๐๐ ล้านบาท

ผลการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ มีผลผลิตสัตว์น้ำรวม ๓.๕๕ ล้านตัน มูลค่า ๑๐๐,๖๒๕.๘ ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ ร้อยละ ๑๙ และมูลค่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๙๐ อันเป็นผลมาจากนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำที่เพิ่มมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้น รวมทั้งมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๓ โดยผลผลิตรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product, GDP) ภาคการประมงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๗ ของผลผลิตมวลรวมภาคเกษตรภายในประเทศ และในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ได้ผลผลิต ๓.๖๕ ล้านตัน มูลค่า ๑๓๘,๖๑๙ ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ ร้อยละ ๓ และ ๓๘ มูลค่าการส่งออกในช่วง ๒ ปีแรก ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๖.๓ ต่อปี และในช่วง ๓ ปีต่อมามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงคือ ร้อยละ ๒.๘ โดยผลผลิตมวลรวมภายในประเทศภาคการประมงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖๖ ของผลผลิตมวลรวมภาคเกษตรภายในประเทศ

จะเห็นว่าตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕-๘ เป็นต้นมา เมื่อเริ่มปรับโครงสร้างการผลิตการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์แหล่งทำการประมง มาตรการ การอนุรักษ์ทรัพยากร ตลอดจนการดำเนินการตามแผนด้านนโยบายประมงแห่งชาติ ทำให้ผลผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้น และมูลค่ากลับเพิ่มสูงขึ้นในลักษณะก้าวกระโดด แสดงถึงแนวทางในการดำเนินงานได้รับผลประโยชน์ด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่

สำหรับผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ได้ผลผลิตสัตว์น้ำในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น ๔.๐๔ ล้านตัน มูลค่า ๑๓๙,๒๕๐.๓ ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ร้อยละ ๑๑ และ ๐.๕ แม้มูลค่าด้านการส่งออกในช่วงปีแรก (พ.ศ. ๒๕๔๕) ของแผนจะลดลงจากปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ร้อยละ ๑๑.๗๗ แต่ในปีสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๔๙) กลับเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๐๙ โดยผลผลิตมวลรวมภายในประเทศภาคการประมงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๒ ของผลผลิตมวลรวมภาคเกษตรภายในประเทศ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (ปีพ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) เป้าหมายหลักของแผนปฏิบัติการทางการประมงคือ การสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมเพื่อวางรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง ปรับปรุงคุณภาพชีวิต พื้นฟูระบบนิเวศ ไร่และรักษาทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมอย่างรับผิดชอบและยั่งยืน ส่งเสริมและพัฒนาการประมงนอกน่านน้ำไทย และในปีแรก (พ.ศ. ๒๕๕๐) ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลผลิตรวมทั้งสิ้น ๓.๗ ล้านตัน มูลค่า ๑๓๘,๓๓๑.๑ ล้านบาท มูลค่าการส่งออกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ คือมีมูลค่าถึง ๒๒๔,๕๔๑.๘๘ ล้านบาท โดยผลผลิตมวลรวมภายในประเทศภาคการประมงในปีเดียวกันคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๘ ของผลผลิตมวลรวมภาคเกษตรภายในประเทศ

วิวัฒนาการทางการประมงที่ผ่านมาส่งผลทางเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเราควรภูมิใจว่าภาคการประมงมีความสำคัญ มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และสร้างความเข้มแข็ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนสืบไป

ความสำเร็จและการพัฒนาในแต่ละด้าน

๑. ด้านการประมงน้ำจืด

ในอดีตผลผลิตสัตว์น้ำของประเทศส่วนใหญ่ได้มาจากการจับจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมีสัดส่วนมากกว่าผลผลิตจากการจับ จากสถิติของกรมประมงในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๕๐ ปรากฏว่าปริมาณสัตว์น้ำจืดทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นจาก ๑๘๓,๕๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็น ๗๕๐,๑๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยจำแนกเป็นผลผลิตจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพิ่มขึ้นจาก ๘๑,๕๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็น ๒๒๕,๖๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนผลผลิตสัตว์น้ำจืดจากการเพาะเลี้ยงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๑๐๒,๐๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เพิ่มขึ้นเป็น ๕๒๕,๗๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐

เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตของสัตว์น้ำจืดที่จับจากธรรมชาติและจากการเพาะเลี้ยง พบว่าผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงมาก จากผลผลิตปีละ ๒๒๖,๙๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นเป็น ๕๒๓,๗๐๐ ตัน แต่หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมีอัตราการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนผลผลิตจากการจับจากแหล่งน้ำธรรมชาติ พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ผลผลิตสัตว์น้ำจืดจากการจับมีประมาณ ๒๐๒,๖๐๐ ตัน และมีอัตราเพิ่มขึ้น ลดลงเล็กน้อยแตกต่างกันในแต่ละปี โดยสรุปแล้วในขณะนี้ผลผลิตจากการประมงน้ำจืดมีประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี แต่หากคำนึงถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าจะมีประชากรโดยประมาณ ๖๙.๙ ล้านคน เมื่อพิจารณาถึงผลผลิตสัตว์น้ำจืดที่ประเทศไทยควรมีให้เพียงพอและรักษาอัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตให้คงที่ ผลผลิตสัตว์น้ำจืดควรมีอย่างน้อย ๘๓๓,๕๐๐ ตัน จึงจะสามารถรักษาสถานการณ์การบริโภคสัตว์น้ำจืดของไทยไว้เช่นปัจจุบัน

ในการพัฒนาด้านการประมงน้ำจืด สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาประมงน้ำจืด พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙ ไว้โดยมีเป้าหมายคือ

- ๑) มีผลผลิตสัตว์น้ำจืดเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
- ๒) มีองค์ความรู้ใหม่ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีคุณภาพและยั่งยืนไม่น้อยกว่า ๘ เรื่อง
- ๓) มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ถูกพัฒนาเป็นแหล่งทำการประมงอย่างมีระบบและยั่งยืนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ แหล่ง
- ๔) มีแหล่งอนุรักษ์และแหล่งขยายพันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติเพื่อคงความหลากหลายไม่น้อยกว่า ๑๕ แหล่ง
- ๕) มีการทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศไม่น้อยกว่า ๓ องค์กร
- ๖) มีฟาร์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ฟาร์ม
- ๗) มีระบบตลาดของผลผลิตสินค้าสัตว์น้ำจืด ไม่น้อยกว่า ๑ ระบบ

๒. ด้านประมงชายฝั่ง

การประมงในอดีตนับตั้งแต่มีการจัดตั้งกรมการประมง ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เป็นต้นมา จะมุ่งเน้นในด้านการประมงน้ำจืดเป็นหลัก การพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเริ่มต้นเมื่อมีการจัดตั้งสถานีประมงน้ำกร่อยขึ้นที่ ตำบลคลองวาฬ ประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ จากนั้นการพัฒนาการเพาะเลี้ยงเริ่มเป็นรูปเด่นชัดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑-๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๔) ภายใต้โครงการงานพัฒนาการประมงน้ำกร่อย โดยเริ่มจากงานด้านการสำรวจ ศึกษาวิจัยชีวประวัติของสัตว์น้ำชายฝั่งชนิดต่างๆ เพื่อให้สามารถเพาะพันธุ์สัตว์น้ำได้อย่างจริงจัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สถานีประมงสงขลา ได้รวบรวมลูกปลากะรังจากธรรมชาติมาทดลองเลี้ยงและส่งเสริมให้เป็นอาชีพแก่เกษตรกรทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และได้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) สถานีประมงทะเลสงขลา ได้ประสบความสำเร็จสามารถเพาะพันธุ์ลูกปลากะพงได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้สามารถพัฒนาเป็นธุรกิจการเพาะเลี้ยงได้ในพื้นที่หลายจังหวัดตามชายฝั่งทะเล หลังจากนั้นจึงประสบผลสำเร็จในการเพาะพันธุ์ปลาชนิดอื่นๆ เช่น ปลากะบอก ปูทะเล กุ้งแชบ๊วย และกุ้งก้ามกราม ในระยะเวลาใกล้เคียงกัน

หลังจากได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมประมงขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ “กองประมงน้ำกร่อย” ได้ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับงานด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อ “ทำการศึกษา ทดลอง ค้นคว้า และวิจัยการประมงน้ำกร่อยโดยทำการสำรวจด้านชีววิทยาการประมง การเพาะเลี้ยง การบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำกร่อย พัฒนาการประมงบริเวณชายฝั่งทะเล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง ตลอดจนให้คำแนะนำ ส่งเสริมอาชีพการประมงบริเวณชายฝั่งทะเล”

หลังจากที่ประสบความสำเร็จในการเพาะพันธุ์กุ้งกุลาดำในเชิงพาณิชย์ได้สำเร็จ และมีการส่งเสริมแนะนำความรู้ให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น กรมประมงจึงได้มีความร่วมมือกับรัฐบาลญี่ปุ่นจัดทำโครงการพัฒนาการเลี้ยงกุ้งขึ้น มีการจัดตั้งสถานีประมงน้ำกร่อยเพิ่มขึ้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ระยอง และภูเก็ต ในเขตฝั่งทะเลอันดามัน ทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตลูกกุ้งกุลาดำเพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น แม้โครงการจะสิ้นสุดในราวปี พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่ทางรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้ง

ศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่งที่จังหวัดสงขลาขึ้น ซึ่งได้เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มีการส่งผู้เชี่ยวชาญมาปฏิบัติงานประจำ และเป็นโอกาสดีแก่นักวิชาการของกองประมงน้ำกร่อยที่ได้มีโอกาสในการไปศึกษาอบรมและดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น ต่อมาศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่งที่จังหวัดสงขลาแห่งนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา ในปัจจุบัน

หลังจากที่มีแนวโน้มว่าปริมาณการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยลดลงในช่วงที่ผ่านมา และพิจารณาเห็นว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งยังมีโอกาสจะขยายตัวให้กว้างขวางและเพิ่มปริมาณในพื้นที่ที่มีสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวย โดยเฉพาะการเลี้ยงหอยแครง หอยนางรม หอยแมลงภู่ และหอยกะพง ตลอดจนการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลและปลากะพงขาวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) ซึ่งได้เร่งรัดให้มีการพัฒนางานประมงน้ำกร่อยมากยิ่งขึ้น กรมประมงจึงขอความร่วมมือจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank, ADB) จัดทำโครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแห่งประเทศไทยขึ้นในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๐ มีโครงการจัดตั้งสถานีเพาะพันธุ์กุ้งทะเลขึ้นที่จังหวัดระยอง นอกจากนี้ยังมีการจัดทำโครงการทะเลเงินใต้ มีการส่งผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยงหอยร่วมกับการประมงน้ำกร่อย และได้เสนอแนะรายงานแสดงสถานะและแนวทางการพัฒนาไว้ ซึ่งกรมประมงใช้เป็นเอกสารหลักในการพัฒนาการเพาะเลี้ยงหอยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ในระยะต่อมา

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๙ กองประมงน้ำกร่อยได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีการจัดทำโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น โครงการที่สำคัญ ได้แก่

- ๑) โครงการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแห่งประเทศไทย
- ๒) โครงการจัดตั้งสถานีเพาะเลี้ยงหอยภายใต้ความร่วมมือจากสถาบัน International Center for Living Aquatic Resources Management (ICLARM) และองค์การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแห่งประเทศไทยสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (German Organization for Technical Cooperation, GTZ)
- ๓) โครงการวิจัยการเลี้ยงอาร์ทีเมีย
- ๔) โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการเกษตร (ATT) ภายใต้เงินกู้ United States Agency for International Development (USAID) เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กรมประมงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภายในเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับภารกิจและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการประมงที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป กองประมงน้ำกร่อยจึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “กองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง” ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ กรมประมงได้ย้ายหน่วยงานทั้งหมดออกจากตึกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนราชดำเนิน มาอยู่ที่บริเวณเกษตรกลางบางเขน ด้านหน้าของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดิถุณนพหลโยธินอย่างที่เป็นในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมา บทบาทในการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในระยะต้นๆ มักจะเป็นการศึกษา วิจัยและส่งเสริมให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นและสามารถส่งออกเป็นสินค้าจำหน่ายยังต่างประเทศมากขึ้น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๘ เกษตรกรนิยมเลี้ยงกุ้งทะเล

กันอย่างแพร่หลายมีการใช้สารเคมีและยาปฏิชีวนะกันอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้กระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทยขึ้นตรวจพบการปนเปื้อนยาปฏิชีวนะ Oxytetracycline และ Oxolinic Acid ในสินค้ากุ้งกุลาดำแช่แข็งจากประเทศไทย ทำให้ประเทศต่างๆ เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าสัตว์น้ำจากประเทศไทยมากขึ้น นอกจากนี้แหล่งเพาะเลี้ยงกุ้งในพื้นที่บริเวณกันอ่าวไทยเสื่อมโทรมลงเนื่องจากขาดการจัดการฟาร์มเลี้ยงที่เหมาะสม กรมประมงจึงได้มอบหมายให้กองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งร่วมกับกองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำดำเนินโครงการตรวจสอบคุณภาพผลผลิตและเฝ้าระวังการตกค้างของยาปฏิชีวนะในระดับฟาร์มเลี้ยง มีการออกหน่วยเคลื่อนที่ให้บริการตรวจคุณภาพน้ำและกุ้งเลี้ยงของเกษตรกรขึ้น อีกทั้งจัดทำแปลงสาธิตการเพาะเลี้ยงในระบบปิด เพื่อลดปัญหาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา สินค้าประมงส่งออกจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาต่างๆ มากยิ่งขึ้นในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาเชิงเทคนิคทางด้านการผลิตที่เกิดขึ้นในประเทศ อันเนื่องจากการขยายตัวของแหล่งเพาะเลี้ยงจำนวนมาก โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านโรคสัตว์น้ำ และคุณภาพของผลผลิต ทำให้กองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจในเชิงของการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ที่สามารถทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก กรมประมงจึงได้ก่อตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลขึ้นเพื่อให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านกุ้งทะเลโดยตรง ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ กรมประมงได้มีการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือ Code of Conduct for Responsible Fisheries สำหรับอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากธนาคารโลก (World Bank) เป็นจุดเริ่มต้นของประเทศไทยในการดำเนินการเชิงรุกด้านการรับรองมาตรฐานสินค้ากุ้งทะเลตลอดสายการผลิต ซึ่งในขณะนั้นประเทศผู้ผลิตกุ้งทะเลรายอื่นๆ ยังไม่มีการศึกษาในด้านนี้เลย

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กรมประมงกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ในอุตสาหกรรมการผลิตสินค้ากุ้งทะเลและสัตว์น้ำชายฝั่งอื่นๆ ของไทยเป็นครั้งแรกเพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้า โดยเริ่มใช้หนังสือกำกับจำหน่ายสัตว์น้ำเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาของปัญหา

ราวปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐบาลได้ปรับโครงสร้างของระบบราชการกระทรวงทบวงต่างๆ ทั่วประเทศ มีผลให้กรมประมงยกระดับกองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งขึ้นเป็น “สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง” มีหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น นอกจากงานที่กล่าวในเบื้องต้นแล้ว งานด้านการพัฒนาให้มีระบบการผลิตสัตว์น้ำชายฝั่งมีมาตรฐานการรับรอง และเป็นระบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหวังที่จะให้ผลผลิตมีคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล เพื่อให้สินค้าส่งออกจากอุตสาหกรรมต่างๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดผู้ซื้อต่างประเทศมากขึ้น และเพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้ โดยยึดในคำมั่นที่ว่า “ผู้ประกอบการประมงมั่นคง สินค้าประมงมีความยั่งยืน”

๓. ด้านประมงทะเล

การทำประมงทะเลเริ่มมานานตั้งแต่ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยจะเป็นการทำประมงใกล้ฝั่งใช้เครื่องมือและเรือใบหรือเรือแจวขนาดเล็ก การบริหารงานด้านการประมงทะเลในยุคแรกขึ้นอยู่กับกระทรวงการคลังซึ่งมีกรมสรรพากรเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ ศ.ก. ๑๒๐ ดังนั้นในระยะแรกจึงเป็นเพียงการเก็บภาษีอากรอย่างเดียว ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยได้ว่าจ้าง ดร.ฮิว แมคคอร์มิคสมิธ ผู้เชี่ยวชาญการประมงจากสหรัฐอเมริกาเป็นที่ปรึกษาทางการประมงในช่วงเวลานั้นการประมงทะเลยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากประชากรมีจำกัดและพันธุ์ปลาต่างๆ มีเพียงพอกับการบริโภคประชากรส่วนใหญ่จึงไม่คุ้นเคยกับการบริโภคปลาทะเลส่วนมากรู้จักและบริโภคปลาน้ำจืด ปลาทะเลจึงมีจำหน่ายอยู่ภายในวงจำกัด ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ กระทรวงเกษตรได้มอบหมายให้กรมการประมงศึกษาสถานะของชาวประมง และการค้าสินค้าสัตว์น้ำทำให้เริ่มมองเห็นความสำคัญของสังคมและเศรษฐกิจในการประมงทะเลและสั่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจการจับสัตว์น้ำในทะเลอาณาเขตของไทยฝั่งมหาสมุทรอินเดีย พบว่ามีสัตว์น้ำชุกชุม แต่ยังไม่มีความรู้ใคร่ครวญอย่างจริงจัง จากการได้เห็นการใช้เครื่องมือจับปลาของคนต่างด้าวที่นำเข้ามาจับปลาในอ่าวไทยซึ่งได้ผลดี ทำให้ชาวประมงไทยเริ่มสนใจและสั่งเครื่องมืออวนตักเกเข้ามาทดลองทำการจับปลามากขึ้น จึงได้มี พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ เพื่อใช้ในการควบคุม สงวนพันธุ์สัตว์น้ำและที่จับสัตว์น้ำเพื่อให้ทรัพยากรมีการใช้ได้อย่างยาวนาน นับตั้งแต่นั้นมากรมประมงจึงหันมาพัฒนาการประมงทะเลมากขึ้นและตั้งใจถ่ายทอดความรู้แก่ชาวประมงมากขึ้น เนื่องจากชาวประมงส่วนใหญ่ยากจนขาดเงินทุน ขาดความรู้ความชำนาญ จึงได้เริ่มมีการพัฒนาการประมงทะเลเป็นช่วงๆ ดังนี้

๓.๑ ช่วงเร่งการพัฒนาประมงทะเล (พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๕๑๐)

๓.๒ ช่วงการบริหารจัดการทรัพยากรประมงและขยายแหล่งประมงนอกน่านน้ำ (พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๒๕)

๓.๓ ช่วงเร่งฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน (พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๔๕)

เนื่องจากชาวประมงร้อยละ ๗๐ เป็นชาวประมงพื้นบ้านที่ทำการประมงอยู่ในบริเวณชายฝั่ง ซึ่งทรัพยากรประมงจะเสื่อมโทรมมากยิ่งขึ้น ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๔ กรมประมงเริ่มดำเนินการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล บริเวณจังหวัดระยอง และขยายบริเวณต่อมาที่บริเวณอ่าวพังงาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) รัฐบาลมุ่งแก้ไขปัญหาคาความยากจนและเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมประมงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาประมงทะเลพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาชาวประมงพื้นบ้านในเขตพื้นที่ยากจนให้สามารถพออยู่พอกินโดยวิธีการปรับปรุงวิธีการทำประมง จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการประกอบอาชีพประมง พัฒนาแหล่งจับสัตว์น้ำที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจับสัตว์น้ำ ตลอดจนกระตุ้นให้ราษฎรตระหนักและวางแผนทรัพยากรสัตว์น้ำ ตลอดจนการนำมาใช้ประโยชน์อย่างถูกวิธีและได้ประโยชน์สูงสุด โดยต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ขยายกิจกรรมและปรับเปลี่ยนการดำเนินการไปภายใต้โครงการฟื้นฟูทะเลไทย โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อรักษาระดับการผลิตสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างถาวร จัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลไทยให้เป็นไปอย่างมีระเบียบอยู่ในขอบเขต และสามารถควบคุมได้ พัฒนาอาชีพและยกระดับฐานะของชาวประมงให้ดีขึ้น รวมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยให้มีความอุดมสมบูรณ์

๓.๔ ช่วงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๔)

จากสถานการณ์การประมงที่ประสบปัญหารุนแรงรอบด้าน ทั้งการลดลงของทรัพยากรประมง สภาพสิ่งแวดล้อมเสียหายอย่างรุนแรงแม้ว่าจะมีการรณรงค์อย่างเต็มที่ ต้นทุนการทำการประมงสูงขึ้นจากราคาน้ำมัน แรงงานที่ใช้ในเรือประมงขาดแคลนและหายาก การประสบปัญหาเรื่องแหล่งทำการประมง มีจำกัดรวมทั้งการหาแหล่งทำการประมงร่วมกับเพื่อนบ้านมีความยุ่งยาก การออกข้อกำหนดและระเบียบของประเทศผู้ซื้อสินค้าประมงเพื่อลดการทำการประมงที่ไร้การควบคุม ทำผิดกฎหมายและการไม่รายงานข้อมูลเท็จจริง (Illegal Unregulated and Unreported, IUU) ทำให้การประมงทะเลของไทยต้องดำเนินมาตรการเพื่อวางแผนและดำเนินการทำประมงทะเลอย่างมีแผนและมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด จึงทำให้เกิดแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) เพื่อใช้เป็นกรอบปฏิบัติการให้แก่กรมประมงและหน่วยงานอื่นๆ ภายใต้เป้าหมาย ๓ ประการ คือ

- ๑) การประมงทะเลของไทยมีความยั่งยืนและมั่นคงโดยรักษาระดับการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำให้ได้ระหว่าง ๑.๗-๒.๐ ล้านตันต่อปี โดยมีสัตว์น้ำเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ และการจับสัตว์น้ำจากนอกน่านน้ำระหว่าง ๑.๐-๑.๕ ล้านตันต่อปี
- ๒) มืองค์กรของชาวประมงที่มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมกับภาครัฐอย่างน้อย ๑ องค์กรต่อจังหวัดและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างจังหวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียง
- ๓) มีการบริหารจัดการประมงโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ของชุมชนประมงชายฝั่ง

๔. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

การพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำเจริญเติบโตก้าวหน้ามาพร้อมๆ กับการประมงทะเลที่มีความเจริญรุ่งเรืองและจับสัตว์น้ำได้มาก จึงทำให้เกิดโรงงานแปรรูปขึ้นมาเป็นจำนวนมาก อันประกอบไปด้วย โรงงานแปรรูปอาหารทะเลกระป๋อง โรงงานแปรรูปแช่เย็นแช่แข็ง โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น เช่น ทำน้ำปลา ปลาเค็ม ปลาแห้ง เพื่อการส่งออกและจำหน่ายเพื่อการบริโภคในประเทศ ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในด้านการผลิตและการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำติดอันดับโลกหลายชนิดสินค้า เช่น ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ปลาทูน่าเป็นอันดับ ๑ ของโลก รวมทั้งเป็นผู้ผลิตและส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์เป็นอันดับ ๑ ของโลกติดต่อกันมาหลายปี ความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำนั้นนับว่ากรมประมงมีส่วนในการผลักดันและส่งเสริมให้กิจการดังกล่าวเป็นไปด้วยดี ด้วยการที่กรมประมงเป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลที่ทำหน้าที่เป็น Competent Authority โดยการมอบหมายตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ นอกจากนี้ในการนำเข้าสินค้าประมงหรือสัตว์น้ำเพื่อนำมาแปรรูปจำหน่ายให้กรมประมงควบคุมดูแลคุณภาพของกุ้งทะเลและทูน่าอีกด้วย ภารกิจหน้าที่ของกรมประมงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำดำเนินการควบคู่ไปพร้อมๆ กับภาคเอกชนที่มีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของโรงงานตามมาตรฐาน Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) อย่างไรก็ตามการพัฒนาของอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำมีปัจจัยที่กำหนดความเจริญรุ่งเรืองหรือความซบเซาของอุตสาหกรรมคือ วัตถุดิบที่นำมาใช้

ในการผลิต แรงงานและประเภทของแรงงานที่มีฝีมือ ค่าจ้างแรงงานที่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้เป็นต้น แต่ภารกิจที่กรมประมงรับผิดชอบสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีในเชิงคุณภาพและปริมาณรวมทั้งการควบคุมและดูแลมาตรฐานให้สินค้าผลิตภัณฑ์ประมงได้รับความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้า ผลจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าสัตว์น้ำในรูปแบบแปรรูป แช่เย็น แช่แข็ง และบรรจุกระป๋อง ได้ในปริมาณเฉลี่ย ๑.๗-๑.๘ ล้านตันต่อปี โดยมีมูลค่า ๒๐๐,๐๐๐-๒๒๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี มาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งทั้งหมดนี้คือผลสะท้อนถึงบทบาทการควบคุม กำกับ ดูแล เพื่อให้อุตสาหกรรมสัตว์น้ำมีความก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง

๑) ปัญหาการทำประมง

๑.๑ การทำประมงในน่านน้ำไทย

แม้ว่าการทำการประมงจะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายแต่ในจำนวนเรือประมงที่เหลืออยู่ยังมีการทำการประมงมากเกินไป (Overfishing) ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำลดลง นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรระหว่างกลุ่มต่างๆ เช่น ชาวประมงพาณิชย์กับชาวประมงพื้นบ้าน ชาวประมงพื้นบ้านที่ใช้เครื่องมือต่างประเภทต่างชนิดกัน ชาวประมงต่างพื้นที่ที่เข้ามาทำประมงในเขตอื่นๆ เป็นต้น เรือประมงพาณิชย์ขาดแคลนแรงงานที่ใช้ในเรือ ขาดการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนไปใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ชาวประมงทำการประมงอย่างถูกกฎหมายและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำไว้ใช้ได้นานๆ ยังเป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขและปรับปรุงวิธีการทำงานต่อไป

๑.๒ การทำประมงนอกน่านน้ำ

ในปัจจุบันแหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำของเรือประมงไทยมีน้อยลง เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาและการไม่เปิดโอกาสให้เข้าไปใช้ประโยชน์ทรัพยากรของประเทศอื่นๆ นอกจากนี้เรือประมงไทยยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะไปทำการประมงทะเลลึก เนื่องจากขนาดของเรือไม่เหมาะสม การที่จะปรับเปลี่ยนเครื่องมือไปใช้เครื่องมืออวนล้อม เบ็ดราว จำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับเปลี่ยนจำนวนมาก อีกทั้งการไปทำการประมงนอกน่านน้ำต้องดำเนินการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการหรือยังขาดองค์กรที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันที่เป็นรูปธรรมรวมทั้งชาวประมงยังขาดความรู้ความชำนาญและต้องหาทางเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันการเข้าไปทำการประมงในเขตทะเลหลวงยังต้องได้รับความเห็นชอบและต้องเป็นภาคีสมาชิกในองค์กรระหว่างประเทศอีกด้วย อันถือได้ว่าการทำการประมงนอกน่านน้ำเป็นการประกอบอาชีพที่ต้องใช้กลไกความร่วมมือและการเจรจากับต่างประเทศควบคู่กันด้วย

๑.๓ การทำประมงน้ำจืด

การทำประมงน้ำจืดของไทยพบว่าผลผลิตมีแนวโน้มคงที่และลดลงในระยะยาวเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ทำให้ศักยภาพการผลิตของแหล่งน้ำลดลง ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำลดลงมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศที่เปลี่ยนไปรวดเร็วอย่างมากทำให้มีผลกระทบต่อวงจรชีวิตของสัตว์น้ำและผลผลิตที่จะนำมาใช้เช่นเดียวกัน อีกทั้งการทำประมงน้ำจืดยังมีปัญหาการกระทำที่ผิดกฎหมายค่อนข้างมาก เช่น การใช้เครื่องมือที่ขวางกั้นลำน้ำเพื่อจับปลาที่ยังไม่ได้ขนาดมาบริโภคโดยใช้โปงพาง รวมทั้งขาดการบูรณาการกับท้องถิ่นในการจัดการแหล่งน้ำทุกๆ แห่งควรมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนจากภาครัฐซึ่งจะเป็นทิศทางให้หน่วยงานในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน

๒) ปัญหาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๒.๑ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

ชนิดของสัตว์น้ำชายฝั่งที่มีการเพาะเลี้ยงกันมากและเป็นชนิดหลักที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศค่อนข้างสูง ทุกๆ ปี คือ การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลหรือกุ้งขาวแวนนาไม ซึ่งมีพื้นที่เลี้ยงในที่ดินบริเวณชายฝั่งคิดเป็นเนื้อที่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ส่วนสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ มีจำนวนไม่มากนักส่วนใหญ่จะเลี้ยงในกระชัง ส่วนหอยแครง หอยแมลงภู่ ผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากการเพาะเลี้ยงในที่อนุญาติที่ราชการประกาศเป็นที่อนุญาติและพื้นที่อนุญาติ ไม่มีการเพิ่มขึ้นมาเลยในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ปัญหาของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งยังมีปรากฏการณ์เกิดโรคกุ้งที่หลายชนิดยังหาวิธีการรักษาได้ยาก เช่น โรคกล้ามเนื้อตาย(Infectious Myonecrosis, IMN) เป็นต้น ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ทำนายต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงกุ้ง คือ การเพิ่มผลผลิตและติดตามข่าวความเคลื่อนไหวด้านราคาและการจัดการฟาร์มที่เหมาะสมและก้าวหน้ามากขึ้นเพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่งขัน รวมทั้งการลดต้นทุนการผลิตที่จะต้องศึกษาและดำเนินการเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และปัญหาอีกประการหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อการลดลงของผลผลิตจากกุ้งทะเลหรือกุ้งขาวแวนนาไม คือ การห้ามใช้ความเค็มในการเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙ ซึ่งจะทำให้เสียพื้นที่ที่จะเลี้ยงกุ้งไปอย่างน้อยประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ไร่ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการไม่มีสัตว์น้ำชนิดใดที่จะมาทดแทนกุ้งขาวได้ในลักษณะเป็น Product Champion

๒.๒ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดโดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะเป็นผู้เลี้ยงรายย่อยและมีปัญหาหลัก คือ การขาดเงินทุนที่จะทดลองการเลี้ยงปลาหลายๆ ชนิดเพื่อค้นหาเทคโนโลยีและวิธีการเลี้ยงที่ดีที่สุดได้ เกษตรกรยังขาดข้อมูลเรื่องการตลาดและเลี้ยงปลาตามอย่างกัน ขาดข้อมูลข่าวสารและความรู้ ประสบการณ์และเทคโนโลยีการเลี้ยงเนื่องจากผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อยังชีพ จึงขาดอำนาจต่อรองราคาและประสบปัญหาการแข่งขันสูงโดยเฉพาะปลาน้ำจืดที่นำเข้าจากชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเชิงนโยบายอีกเรื่องหนึ่ง คือ การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community, AEC) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จะทำให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดได้รับผลกระทบโดยตรงจากผลผลิตของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังมีนโยบายการลงทุนเสรีในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยเช่นกัน ซึ่งกรมประมงจะต้องมีมาตรการที่ชัดเจนและช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบได้อย่างสมเหตุสมผลและไม่ผิดกฎหมายข้อตกลง ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่กรมประมงจะต้องช่วยแก้ไขและป้องกันรวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมีความสามารถในการผลิตที่สูงขึ้นและแข่งขันได้กับคู่แข่งขัน

๒.๓ การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกปลาสวยงามที่มีมูลค่าสูงติดอันดับต้นๆ ของโลกและยังมีศักยภาพที่จะผลิตปลาสวยงามชนิดต่างๆ ได้เพิ่มอีกเนื่องจากมีความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำมาก แต่อุปสรรคที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือการผลิตปลาสวยงามยังดำเนินการในวงแคบ ฐานผู้ผลิตไม่มากพอ อีกทั้งประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการตลาดจากประเทศสิงคโปร์ซึ่งมีความชำนาญและยึดครองตลาด

ไว้ได้มากกว่า รวมทั้งการมีขั้นตอนของทางราชการที่มากจึงทำให้ระยะเวลาการส่งออกสัตว์น้ำเป็นไปได้ช้า หากสามารถแก้ไขขั้นตอนระเบียบและกฎหมายบางประการจะทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทยสามารถแข่งขันได้ดีขึ้น ในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามของไทยในการบริหารจัดการเชิงระบบจะต้องผลักดันให้ฟาร์มผลิตปลาสวยงามดำเนินการอย่างมีมาตรฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตจากส่วนราชการให้ได้ทั้งหมด และมีการผลิตอย่างต่อเนื่องจะเป็นสิ่งจูงใจให้มีผู้ผลิตรายใหม่ๆ เข้ามา และสิ่งสำคัญคือจะต้องดึงดูดตลาดการค้าปลาสวยงามในภูมิภาคให้มาดำเนินการในประเทศไทยให้ได้จะเป็นปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

๓) ปัญหาอุตสาหกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำและการส่งออกสินค้าประมง

อุตสาหกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำและการส่งออกสินค้าประมงไปต่างประเทศประสบปัญหาที่สำคัญๆ หลายเรื่อง เช่น การขาดแคลนวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต ประสิทธิภาพในการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบและการผลิตยังไม่ถึงเกณฑ์การได้รับการรับรองสุขอนามัยในโรงงานแปรรูปขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากมาตรการป้องกันการดำเนินการภายใต้มาตรการ IUU ที่สินค้าที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรปต้องได้รับการรับรองจากกรมประมง การนำมาตรการอื่นที่ไม่ใช่ภาษีเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการกีดกันทางการค้า เช่น การใช้แรงงานเด็ก การกล่าวหาเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานในวงจรอุตสาหกรรมประมง เป็นต้น

๔) การแข่งขันจากประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเดียวกัน

สินค้าสัตว์น้ำของไทยในตลาดต่างประเทศประสบปัญหาเรื่องการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเดียวกัน เช่น สินค้ากุ้งต้องแข่งขันกับเวียดนาม อินโดนีเซีย ปลาแช่แข็งและแปรรูปต้องแข่งขันกับเวียดนามและฟิลิปปินส์ เป็นต้น

๕) การเปิดเสรีทางการค้าบริการและการลงทุน

การเปิดเสรีทางการค้าบริการและการลงทุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้สินค้าประมงของไทยและเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียนต้องปรับตัวเพื่อแข่งขันและแย่งตลาดการค้าการส่งออกระหว่างกัน ดังนั้นประเทศที่มีฐานการผลิตที่มั่นคงย่อมได้เปรียบรวมทั้งการมีศักยภาพการแข่งขันของเกษตรกรที่เข้มแข็งย่อมได้เปรียบเช่นกัน ประเด็นนี้จะเป็นเรื่องสำคัญที่กรมประมงจะต้องเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำภายในประเทศ

๖) ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพาณิชย์กับชาวประมงพื้นบ้าน

ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพาณิชย์กับชาวประมงพื้นบ้านยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่หน่วยงานทั้งส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้งท้องถิ่นต้องเผชิญและแก้ไขปัญหานี้เฉพาะหน้าอยู่ต่อไปจนกว่าจะมีการแบ่งพื้นที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายเพื่อมิให้รุกล้ำเข้าไปทำการประมงที่สงวนไว้สำหรับอีกฝ่ายหนึ่ง นอกจากนี้ในการประกอบอาชีพของชาวประมงพื้นบ้านที่ใช้เครื่องมือต่างชนิดกันก็มีความขัดแย้ง ดังนั้นแนวทางการจัดการประมงโดยการมีส่วนร่วมและบริหารจัดการพื้นที่การทำประมงโดยชาวประมงกันเอง และมีส่วนราชการเป็นผู้ให้คำแนะนำและรักษากติกาจะเป็นแนวทางที่เป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งของชาวประมง

๗) การขาดแคลนแรงงานไทยในเรือประมง

การขาดแคลนแรงงานไทยในเรือประมง ผู้ประกอบการจึงต้องจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานทดแทนทำให้มีปัญหาดิตตามมาหลายเรื่อง เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการค้ามนุษย์ รวมทั้งเมื่อแรงงานเหล่านี้กลับสู่ภูมิลำเนาทำให้กิจการการทำประมงทะเลได้รับผลกระทบอันจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำด้วยเช่นกัน ดังนั้นเรือประมงไทยต้องปรับปรุงเทคโนโลยีให้สามารถทดแทนแรงงานได้รวมทั้งอาจจะต้องมีมาตรการจูงใจที่ต้องดำเนินการให้เรือประมงบางส่วนออกนอกกระบับเพื่อให้จำนวนเรือ จำนวนแรงงาน และทรัพยากรที่นำมาใช้มีสัดส่วนที่เหมาะสม

๘) ระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

ระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการพัฒนาทำให้มีผลกระทบต่อทรัพยากรทุกประเภท อีกทั้งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก ดังนั้นการศึกษาเพื่อประเมินความเสี่ยงและการควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสัตว์น้ำมีความจำเป็นและเป็นประเด็นสำคัญที่กรมประมงและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการศึกษาให้ครอบคลุมในช่วงเวลาอันใกล้

๙) ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น

ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นเป็นต้นทุนที่เรือประมงทั้งเรือพาณิชย์และพื้นบ้านต้องแบกรับภาระมากขึ้น โดยทั่วไปต้นทุนในการทำการประมงเป็นต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงประมาณร้อยละ ๖๐ หากต้นทุนสูงขึ้นชาวประมงย่อมได้รับความเดือดร้อนและส่งผลถึงความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ดังนั้นแนวทางที่อาจจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้คือการจัดแบ่งเขตการทำประมงเพื่อลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการทำการประมงต่อครั้ง รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการทำฟาร์มทะเล (Sea Ranching) เพื่อให้ชาวประมงดูแลใช้ประโยชน์สัตว์น้ำร่วมกัน

๔.๑ ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง

ในช่วงเวลาที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) มีเหตุการณ์และกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายประการทั้งวิกฤตเศรษฐกิจโลก ราคาน้ำมันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกลุ่มประเทศมุสลิม สภาพภูมิอากาศแปรปรวน วิกฤติด้านราคาในราคาอาหารสูงขึ้น ค่าเงินบาทผันผวน ตลอดจนภาวะการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ได้แก่ ด้านภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ภัยแล้งและวาตภัยในปีเดียวกัน ทำให้ภาครัฐไม่สามารถบริหารจัดการปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาสินค้าเกษตรและอาหารมีราคาแพงขึ้นและขาดแคลน แม้ว่าจะส่งผลดีต่อภาคเกษตรและประมงก็ตาม แต่ก็ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรและประมงอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงมีดังนี้

- ๔.๑.๑ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและการเงินของโลกส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เนื่องจากโครงสร้างของเศรษฐกิจไทยมีการพึ่งพิงกับเศรษฐกิจโลกเป็นสัดส่วนที่สูงมาก ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบ ได้แก่ ภาวะการค้า ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก (Sub-Prime Crisis) ราคาน้ำมันในตลาดโลก เป็นต้น ตลอดจนประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออก เมื่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทำให้รายได้จากเงินตราต่างประเทศลดลงด้วย
- ๔.๑.๒ กติกาใหม่ด้านการค้าและการลงทุนของโลกที่ไทยจะต้องเผชิญในอนาคต การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ และการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาทำให้ประเทศต่างๆ สร้างมาตรการปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศมากขึ้น เช่น กฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุน มาตรการทางการในรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยสัตว์และสุขอนามัยพืช มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็แสวงหาโอกาสใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจของตนเอง ส่งผลให้มีการเปิดการค้าการลงทุนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และกดดันให้ประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยต้องมีพันธกรณีเกี่ยวกับการรับภาระที่เกิดขึ้นจากมาตรการดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและผลกระทบต่อการค้า การลงทุน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตของประชากรและต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพันธกรณีหรือกระแสค่านิยมใหม่ๆ ของโลก โดยเฉพาะกฎระเบียบเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนจะทวีความเข้มข้นและทำให้การส่งสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาไปจำหน่ายในประเทศที่พัฒนาแล้วทำได้ยาก

- ๔.๑.๓ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Changes) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝน ฤดูกาลและอุณหภูมิ รวมถึงผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารและประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน กรณีที่ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นจะทำให้การระบายน้ำลงสู่ทะเลของที่ราบลุ่มภาคกลางช้าลง รวมถึงการรุกของน้ำทะเลเข้ามาในแม่น้ำ ส่งผลกระทบต่อการขยายพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ทำให้จำนวนและความหลากหลายของชนิดสัตว์น้ำลดจำนวนลงอย่างมาก
- ๔.๑.๔ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประชากรภาคเกษตรกับภาคการผลิตอื่นๆ พบว่ารายได้ของประชากรภาคเกษตรประมวงต่ำกว่าภาคการผลิตอื่นๆ ทำให้คุณภาพชีวิตด้อยกว่า และขาดแรงจูงใจที่จะให้ลูกหลานดำเนินอาชีพต่อไป
- ๔.๑.๕ โครงสร้างของประชากรภาคเกษตร-ประมง มีสัดส่วนของประชากรสูงวัยเพิ่มมากขึ้น คนหนุ่มสาวไม่นิยมทำอาชีพเกษตรและประมง ทำให้โครงสร้างการผลิตมีปัญหาได้ในอนาคต
- ๔.๑.๖ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง พบว่าประสิทธิภาพการผลิตของการเกษตรและประมงรวมทั้งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีค่าต่ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจึงเป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว
- ๔.๑.๗ การวิจัยและพัฒนาในด้านการเพาะเลี้ยง การแปรรูปสัตว์น้ำยังมีน้อยและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร เนื่องจากในภาพรวมประเทศไทยให้ความสำคัญน้อยมาก
- ๔.๑.๘ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง เป็นที่ยอมรับกันดีแล้วว่าในปัจจุบันมีผู้ใช้ทรัพยากรประมงมากเกินไปอย่างต่อเนื่องมาหลายปี นอกจากนี้การฟื้นฟูโดยภาครัฐทำไม่ทันต่อการขยายตัวของพื้นที่ที่เสื่อมโทรม

๔.๒ ภูมิคุ้มกัน

ถึงแม้ว่าภาคเกษตรและประมงจะประสบปัญหาต่างๆ มากมาย แต่การเกษตรและประมงยังต้องเป็นเสาหลักของประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งอาหารจำเป็นของคนไทยและคนไทยไม่ลืมคำว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าว เพื่อจะเป็นค่าที่สะท้อนถึงสิ่งที่ต้องหวงแหนรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทั้งหมด ดังนั้นภูมิคุ้มกันของการจัดการทรัพยากรประมงของประเทศไทยมีดังนี้

- ๔.๒.๑ เกษตรกรมีการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพื้นฐานเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมต่อสังคมโลกยุคกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) รวมทั้งภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งเกษตรกรและชาวประมงยังมีภูมิปัญญาที่จะพึ่งพาตนเองได้

- ๔.๒.๒ การพัฒนาและการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นภารกิจที่ภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสามารถประยุกต์ทฤษฎีและวิธีการขึ้นมาใช้ได้เอง
- ๔.๒.๓ การผนึกกำลังเพื่อสร้างองค์กรและเครือข่าย ภาครัฐให้การสนับสนุนให้เกษตรกรและชาวประมงร่วมมือร่วมใจกันจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กร ตั้งแต่ระดับกลุ่มธรรมชาติ วิสาหกิจชุมชน ชมรม และสหกรณ์ เพื่อให้มีความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ในส่วนของภาคประมงที่มีการจัดตั้งเป็นชมรมผู้เลี้ยงกุ้ง สมาคมผู้เพาะเลี้ยงปลาไทย สมาคมการประมง เป็นต้น ซึ่งการรวมกลุ่มกันจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการถูกผลกระทบจากภายนอก
- ๔.๒.๔ การส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและประมง ภาครัฐมีภารกิจและนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและประมง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกให้แก่เกษตรกรและชาวประมง เช่น ผลกระทบจากราคาสินค้าตกต่ำ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการจัดทำโครงการและจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมมาให้เกษตรกรใช้ในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอีกด้วย
- ๔.๒.๕ การเข้าถึงแหล่งทุนและข้อมูล ภาครัฐให้การสนับสนุนเรื่องแหล่งทุนกับเกษตรกรในการจัดหาแหล่งทุนเพื่อเป็นหลักประกันการลงทุนในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกองทุนต่างๆ อีกมากที่จะช่วยเหลือปรับโครงสร้างการผลิตให้แก่เกษตรกรและชาวประมง ซึ่งนับว่ายังเป็นภูมิคุ้มกันให้แก่เกษตรกร ส่วนผู้ประกอบการประมงนั้นยังคงมีการผลักดันให้มีการใช้เรือประมงเป็นหลักทรัพยากรคู่ค้าประกันได้จะเป็นช่องทางให้เกิดการลงทุนปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีได้ในอนาคต

๕.

ภารกิจหน้าที่ของกรมประมงและ การปฏิบัติตามนโยบายและแผนต่างๆ

๕.๑ การกิจตามกฎหมาย

เนื่องจากกรมประมงรับผิดชอบตามภารกิจที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้กรมประมงมีภารกิจเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย และพัฒนาด้านการประมงเพื่อการจัดการทรัพยากรประมง ควบคุมการทำประมง และการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงที่มีมาตรฐานถูกสุขอนามัย ให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ตลอดจนใช้ทรัพยากรประมงและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน โดยให้อำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทยกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบกิจการแพปลา กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ๒) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง การปรับปรุงพันธุ์ การผลิตการขยายพันธุ์สัตว์น้ำ ปลาสวยงาม พรรณไม้น้ำ อาหารสัตว์น้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ เครื่องมือประมง และวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดและรับรองมาตรฐานแหล่งเพาะเลี้ยงและแหล่งผลิตให้มีคุณภาพและถูกสุขอนามัย
- ๓) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย รวมทั้งการสำรวจและวิจัยแหล่งทำการประมงทั้งในและนอกน่านน้ำไทยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ และบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ
- ๔) กำหนดมาตรการในการทำการประมงและการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำ ควบคุม ป้องกัน และปราบปรามการทำการประมงในแหล่งน้ำจืดและทะเล การค้าสัตว์น้ำให้เป็นไปตามกฎหมาย
- ๕) ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเก็บรักษา การแปรรูปสัตว์น้ำ การวิเคราะห์ตรวจสอบรับรองคุณภาพสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานและถูกสุขอนามัยและสุขลักษณะ
- ๖) ศึกษาวิจัยและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการประมง ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำการประมง การแปรรูปสัตว์น้ำ และอาชีพที่เกี่ยวข้องให้มีความมั่นคงและเป็นความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศแก่ผู้ประกอบการ เกษตรกร และประชาชนที่สนใจ
- ๗) ดำเนินการเกี่ยวกับการประมงระหว่างประเทศในด้านวิชาการ สำรวจและวิจัยแหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำไทย การลงทุนด้านการประมงในต่างประเทศและกิจการด้านต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

- ๘) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการประมง จัดระบบการสำรวจ การจัดเก็บและการใช้ประโยชน์ ข้อมูลและบริการสารสนเทศแก่ผู้ประกอบการ เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป
- ๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๕.๒ การกิจตามนโยบายรัฐบาล

รัฐบาลชุดปัจจุบันได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยมีนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการประมงและงานที่ต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับการประมง ในหัวข้อต่อไปนี้

ข้อ ๑. นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มต้นดำเนินการในปีแรก

ข้อ ๑.๑๑ ยกระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน

โดยดูแลราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพที่เหมาะสม คำนึงถึงกลไกราคาตลาดโลก โดยใช้วิธีบริหารจัดการทางการตลาดและกลไกตลาดซื้อขายล่วงหน้า รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรสามารถ ขายสินค้าเกษตรได้ในราคาสูงเพียงพอเมื่อเทียบกับต้นทุนและนำระบบรับจํานําสินค้าเกษตรมาใช้ในการ สร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร เริ่มต้นจากการรับจํานําช้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกหอมมะลิ ความชื้นไม่เกินร้อยละ ๑๕ ที่ราคาเกวียนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ พร้อมทั้ง จัดให้มีการเยียวยาความเสียหายของพืชผลจากภัยธรรมชาติให้แก่เกษตรกร การจัดทำระบบทะเบียนครัวเรือน เกษตรกรให้สมบูรณ์และออกบัตรเครดิตสำหรับเกษตรกร

ข้อ ๓. นโยบายเศรษฐกิจ

ข้อ ๓.๓ นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

ข้อ ๓.๓.๑ ภาคเกษตร

๔) พัฒนาการประมงทั้งในการเพาะเลี้ยงและใน แหล่งน้ำธรรมชาติ โดยการฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดระเบียบการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิต ตามธรรมชาติ ขยายพื้นที่อนุรักษ์เพื่อการประมงทะเลพื้นบ้าน ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แสวงหาช่องทางในการทำประมงในน่านน้ำต่างประเทศที่ไม่ขัดต่อระเบียบขององค์กร ระหว่างประเทศและประเทศที่นำเข้า โดยการพัฒนากองเรือประมงน้ำลึก และความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาสินค้าประมงให้มีคุณภาพและปลอดภัยตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ตลอดจนพัฒนาระบบการ ตรวจสอบคุณภาพสัตว์น้ำตามมาตรฐานสากล

ข้อ ๕. นโยบายที่ดิน กรรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๕.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โดยการฟื้นฟูทะเลไทย จัดสร้างและขยายปะการังเทียมและหญ้าทะเล โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนและแก้ไขกฎหมายระเบียบให้สามารถใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนได้ ปรับปรุงการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล อุทยานแห่งชาติทางทะเลบนฐานนิเวศอย่างมีส่วนร่วม เร่งประกาศเขตคุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ระบบนิเวศสำคัญ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล ปรับปรุง และขยายเขตการทำประมงชายฝั่ง จำกัดและยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการดูแลเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ แก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งตามหลักวิชาการ

๕.๓ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจของกรมประมง ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งของภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

ในยุทธศาสตร์นี้ได้เน้นการดำเนินการเพื่อให้ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่มั่นคงและเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสินค้าเกษตร อาหารและพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่ม มีคุณภาพ มาตรฐานปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดในระดับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้เกษตรกร สนับสนุนครัวเรือนและองค์กรเกษตรกร ชุมชนเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางดังนี้

- ๑.๑ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน
- ๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร
- ๑.๓ สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต
- ๑.๔ สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร
- ๑.๕ สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน
- ๑.๖ สร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร
- ๑.๗ ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

๒. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์นี้ เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างระบบแข่งขันเสรีและเป็นธรรม ให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายด้านการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

- ๒.๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ
- ๒.๒ พัฒนาระบบการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรม
- ๒.๓ บริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

จุดหมายปลายทางของยุทธศาสตร์นี้คือ มุ่งเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบด้านที่ตั้งของประเทศในเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนและเอเชียแปซิฟิก เสริมสร้างประโยชน์ของไทยในด้านการค้า การลงทุน การเงินและโอกาสด้านการตลาดระหว่างประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเชื่อมโยงด้านการค้าการลงทุนกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียและกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งผลักดันบทบาทของไทยให้เป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบต่างๆ ได้แก่ อนุภูมิภาคอาเซียน อาเซียนและพันธมิตร รวมทั้งเอเชียแปซิฟิก โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

- ๓.๑ พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ
- ๓.๒ พัฒนาฐานลงทุน โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอนุภูมิภาค
- ๓.๓ สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ๓.๔ เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างภูมิภาค โดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก
- ๓.๕ สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ
- ๓.๖ มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย
- ๓.๗ เสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ๓.๘ เร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว
- ๓.๙ ปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนในท้องถิ่น

๔. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์นี้จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ สร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของประเทศจากข้อตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

- ๔.๑ อนุรักษ์ ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔.๒ ปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๔.๓ ยกกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน
- ๔.๔ เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ๔.๕ สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านการค้าจากเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมและวิกฤตการณ์จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๔.๖ เพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
- ๔.๗ ควบคุมและลดมลพิษ
- ๔.๘ พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ

๕.๕ การกิจตามแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ซึ่งมีทิศทางและเป้าหมาย ดังนี้

วิสัยทัศน์

“เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหารเป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน”

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอย่างเหมาะสมและยั่งยืน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ

๓. ส่งเสริมให้มีการจัดสรรทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างพอเพียง มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพมั่นคง รายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพและมีความภูมิใจในอาชีพ
๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ทั้งคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และจัดการการผลิตที่เหมาะสมระหว่างอาหารผลิตภัณฑ์และพลังงานทดแทน
๓. เพื่อให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

๑. ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙
๒. เศรษฐกิจการเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐ ต่อปี
๓. ทรัพยากรการเกษตรมีความเหมาะสมต่อการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

๑. ดัชนีตัวชี้วัดความผาสุกของเกษตรกร
๒. อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาเกษตร
๓. พื้นที่การเกษตรได้รับการบริหารจัดการ

ในแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ฉบับดังกล่าว มียุทธศาสตร์และแนวทางดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร

เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิต การตลาด และมีการกระจายรายได้ดีขึ้น โดยเกษตรกรเป็นผู้มีความสามารถในการผลิตและการตลาดก้าวสู่ผู้จัดการฟาร์มที่เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer) รวมทั้งสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทนรุ่นเดิม เพื่อทำการเกษตรที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ และส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้

๑.๑ สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร ด้วยการ

- ๑.๑.๑ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันความเสี่ยงแก่เกษตรกรให้เหมาะสมกับสินค้าเกษตรและสถานการณ์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันและลดความเสียหายในการผลิตสินค้าเกษตร เป็นการสร้างหลักประกันที่มั่นคงในอาชีพและรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน
- ๑.๑.๒ จัดทำทะเบียนเกษตรกรอย่างจริงจัง และเร่งสำรวจรายได้ที่แน่นอนของเกษตรกร
- ๑.๑.๓ ผลักดันให้มีการพัฒนาระบบสวัสดิการให้ครอบคลุมแรงงานด้านการเกษตรให้มีการประกันสังคมครอบคลุมอย่างทั่วถึง
- ๑.๑.๔ พัฒนาระบบการคุ้มครองที่ดินให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน

๑.๒ สร้างองค์ความรู้ให้เกษตรกร ด้วยการ

- ๑.๒.๑ ถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๑.๒.๒ เพิ่มพูนความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่ปราชญ์ชาวบ้าน
- ๑.๒.๓ ถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๑.๒.๔ เสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกรไทย
- ๑.๒.๕ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรายย่อยด้วยการส่งเสริมพัฒนาความรู้ของเกษตรกรให้เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ
- ๑.๒.๖ สร้างฐานข้อมูลกับชุมชนด้านการเกษตรเพื่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชน

๑.๓ สร้างขีดความสามารถให้กับเกษตรกรและชุมชนในการรับมือกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ด้วยการ

- ๑.๓.๑ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรู้และเข้าใจถึงผลกระทบและความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศในระยะยาว
- ๑.๓.๒ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการปรับตัวและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศให้กับเกษตรกรในชุมชนให้สามารถเลือกแนวทางการผลิตที่เหมาะสม
- ๑.๓.๓ ส่งเสริมให้มีการนำของเหลือใช้ในครัวเรือนหรือชุมชนมาใช้เป็นพลังงานทดแทน

๑.๔ สร้างความมั่นคง ปลอดภัยด้านอาหารในครัวเรือนเกษตรกร โดย

- ๑.๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๑.๔.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้และการพัฒนาด้านอาหารศึกษาทุกระดับและต่อเนื่อง
- ๑.๔.๓ สนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปทำสวนผักคนเมือง (City Farm)

๑.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เข้าสู่ภาคเกษตร โดย

- ๑.๕.๑ ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในแต่ละพื้นที่อย่างจริงจังปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการแต่ละท้องถิ่น
- ๑.๕.๒ จัดหาที่ดินทำกิน สร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการผลิต
- ๑.๕.๓ บริหารและจัดการองค์ความรู้โดยชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร

๑.๖ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดย

- ๑.๖.๑ สนับสนุนการดำเนินงานของสภาเกษตรกรในการกำหนดนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาด้านการเกษตร
- ๑.๖.๒ สนับสนุนการรวมกลุ่มในระบบสหกรณ์ วิสาหกิจหรือวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรรูปแบบต่างๆ
- ๑.๖.๓ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการอยู่รวมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์และวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เป็นสถาบันเกษตรกรที่มีขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจการบริหารจัดการ
- ๑.๖.๔ สนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ แก่ผู้บริหารสถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร รวมถึงผู้นำวิสาหกิจชุมชน

๒. ยุทธศาสตร์พัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงอาหาร

เพื่อสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งเป็นฐานการผลิตของภาคการผลิตอื่นๆ ที่ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกร พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารให้มีความสามารถในการแข่งขัน ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหารและมีผลผลิตเพียงพอกับความต้องการด้านอาหารและพลังงาน และให้มีการนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

๒.๑ การพัฒนาการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดย

- ๒.๑.๑ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพทุกขั้นตอนด้วยการ
 - ๑) ผลักดันการดำเนินงานยุทธศาสตร์รายสินค้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดปริมาณการผลิตตามความต้องการใช้ภายในประเทศรวมถึงการส่งออก
 - ๒) ส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการประมงในทุกระดับ ให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะโลกร้อน กฎ ระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการป้องกันและยังยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (IUU)

ให้สามารถทำประมงอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อรักษาสมดุลของการผลิต และการใช้ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

- ๓) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ รวมถึงสัตว์เลี้ยงให้สามารถแข่งขันได้สอดคล้องตามความต้องการและกลไกตลาด เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในเรื่องเงินทุน อาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ ความรู้และเทคโนโลยี การจัดการฟาร์มและการเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มความสามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาระบบการตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ และกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภค ดำเนินการควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ให้มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการดำเนินการขยายตลาดสินค้าปศุสัตว์ทั้งภายในประเทศและส่งออก รวมทั้งส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ตามแนวเกษตรกรรมยั่งยืน
- ๔) บริหารจัดการระบบการพัฒนาพันธุ์และการผลิตพันธุ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดรวมทั้งการจำหน่ายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในราคาที่เป็นธรรม
- ๕) พัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงเครื่องจักรกลการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพของฟาร์มและสภาพการผลิตในพื้นที่
- ๖) กำหนดมาตรฐาน ความปลอดภัยและการตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้า สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรและอาหารตามมาตรฐานที่กำหนด อาทิ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices, GAP) และการใช้หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practices, GMP) รวมทั้งการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ลดภาระค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบรับรอง เพื่อขยายการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้งสามารถตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)
- ๗) สนับสนุนการผลิตตามศักยภาพของพื้นที่ โดยคงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ
- ๘) พัฒนาระบบสารสนเทศเตือนภัยด้านการเกษตร

๒.๑.๒ ส่งเสริมการทำเกษตรแบบกลุ่มการผลิตหรือเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ด้วยการ

- ๑) สนับสนุนการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งของผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องกับวงจรการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ให้มีการร่วมมือเกื้อหนุนและส่งเสริมกิจการซึ่งกันและกัน และผลักดันให้มีผู้ประสานงานคลัสเตอร์ (CDA) เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะประสานเชื่อมโยงกลไกทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องในคลัสเตอร์เข้าด้วยกัน

- ๒) พัฒนาการเชื่อมโยงด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มของภาคการผลิต
- ๓) ส่งเสริมการทำเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ระหว่างสถาบันเกษตรกรกับผู้ประกอบการ

๒.๑.๓ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดย

- ๑) ผลักดันและสร้างโอกาสให้เกิดแนวความคิดสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในการแปรรูปผลิตภัณฑ์
- ๒) สร้างตราสินค้าและตราสัญลักษณ์ เพื่อให้สินค้าเกษตรมีความเป็นเอกลักษณ์ มีมาตรฐานความปลอดภัยตามหลักวิชาการ
- ๓) ส่งเสริมแหล่งผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรครบวงจร

๒.๑.๔ การพัฒนาโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร ด้วยการ

- ๑) ศึกษาต้นทุนระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรเพื่อวางแผนบริหารจัดการการขนส่งสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) สนับสนุนการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตร
- ๓) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดและความต้องการผลผลิตทางการเกษตรมีการไหลเวียนและกระจายไปสู่เกษตรกรผู้ผลิตอย่างทั่วถึง
- ๔) ส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาระบบโลจิสติกส์ภาคเกษตรกรรมของไทย

๒.๒ ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการ

- ๒.๒.๑ กำหนดมาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสะอาด
- ๒.๒.๒ สสำรวจ ศึกษาและนำผลการศึกษาเรื่องการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะโลกร้อน
- ๒.๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ ระบบฐานข้อมูล ตลาดซื้อขายคาร์บอนเครดิตและการรวมตัวกันในระดับภูมิภาค

๒.๓ เสริมสร้างการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นพืชอาหารและพลังงานให้เกิดความมั่นคง ด้วยการ

- ๒.๓.๑ ส่งเสริมการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนให้มีความเหมาะสมและสร้างความเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม และพลังงาน
- ๒.๓.๒ สนับสนุนให้ดำเนินมาตรการเพื่อจัดสรรผลผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคและทดแทนพลังงาน

๒.๔ สนับสนุนการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร ด้วยการ

- ๒.๔.๑ สนับสนุนการใช้ตลาดกลางสินค้าเกษตรระดับประเทศและระดับภูมิภาค ในการกระจายสินค้าหรือการส่งออก

- ๒.๔.๒ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดและการบริโภคที่เกื้อกูลกัน
- ๒.๔.๓ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านตลาดสินค้าเกษตรและใช้ประโยชน์จากตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้แก่เกษตรกร

๒.๕ สร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคและระหว่างประเทศ ด้วยการ

- ๒.๕.๑ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือทางเหลี่ยมเศรษฐกิจต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนและอาเซียนบวกสาม และกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ๒.๕.๒ ศึกษาแนวทางการรองรับการเปิดเสรีการค้าจากกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและอาเซียนบวกสาม
- ๒.๕.๓ ศึกษาข้อมูลกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศคู่ค้าที่จะมีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร
- ๒.๕.๔ สนับสนุนการจัดกิจกรรมแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในภูมิภาคและระหว่างประเทศ

๒.๖ ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรของประเทศ ด้วยการ

- ๒.๖.๑ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และสัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพลังงานทดแทนที่เหมาะสมกับประเทศและให้ผลตอบแทนสูง
- ๒.๖.๒ การวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าและลดการสูญเสียผลผลิตในกระบวนการปลูก การเก็บเกี่ยว การขนส่ง ตลอดจนการเก็บรักษาในยุ้งฉาง รวมทั้งการวิจัยนวัตกรรมเครื่องจักร เครื่องมือเพื่อใช้ในการแปรรูปขั้นต้นในฟาร์ม และการผลิตระหว่างการขนส่ง
- ๒.๖.๓ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยเพื่อร่วมกำหนดแนวทางการวิจัยอย่างเป็นระบบในรูปแบบบูรณาการ
- ๒.๖.๔ สนับสนุนและส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและผลงานประดิษฐ์คิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาขยายผลสู่การพัฒนาการเกษตร
- ๒.๖.๕ สนับสนุนให้มีการพัฒนางานวิจัยพันธุ์พืชรวมถึงพลังงานทดแทน งานวิจัยพันธุ์สัตว์ พันธุ์สัตว์น้ำและจุลินทรีย์ โดยการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetic Modified) ทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับห้องปฏิบัติการ ระดับโรงเรือน และระดับแปลงทดลองที่ควบคุมได้ โดยต้องผ่านระบบและกระบวนการตรวจสอบความปลอดภัยคือมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนและทุกชนิดของพืช สัตว์ สัตว์น้ำ จุลินทรีย์ ที่วิจัยและพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและขีดความสามารถการแข่งขัน รวมถึงให้สังคมมีทางเลือกในการผลิต

และบริโภคสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม ทั้งนี้ต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

- ๒.๖.๖ สนับสนุนการศึกษา วิจัยความต้องการของผู้บริโภคสำหรับตลาดสินค้าเกษตร
- ๒.๖.๗ สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนได้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการวิจัยและการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อสร้างสรรค์ผลงานในเชิงนวัตกรรมและพัฒนาสู่การต่อยอดในเชิงพาณิชย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสมดุลและยั่งยืน

เพื่อสร้างและพัฒนาการใช้ทรัพยากรการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการเกษตรให้มีความเหมาะสมต่อการผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน และเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

๓.๑ ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้วยการ

- ๓.๑.๑ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินและการกระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองความมั่นคงและฐานการดำรงชีวิตของเกษตรกรยากจน โดย
 - ๑) เร่งรัดการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดินที่เสื่อมโทรมโดยใช้ทั้งวิถีกลและวิถีธรรมชาติ
 - ๒) วางระบบการใช้ที่ดินตามศักยภาพของที่ดิน ทรัพยากรและโครงสร้างการผลิตเพื่อการผลิตทางการเกษตร
 - ๓) จัดหาที่ดินเอกชนมาพัฒนาและจัดสรรให้กับเกษตรกรไร้ที่ดินทำกินหรือมีที่ดินน้อย มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ รวมทั้งจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อรวบรวมและนำที่ดินที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์มาจัดสรรให้กับเกษตรกรรายย่อยมากขึ้น สนับสนุนการดำเนินการให้ได้สิทธิ์ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐแก่เกษตรกรและชุมชน รวมถึงรักษาและคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตรและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีสิทธิ์ทำกินในที่ดิน
- ๓.๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร
- ๓.๑.๓ เร่งรัดการศึกษาความเหมาะสมในการจัดสรรน้ำจากแหล่งน้ำภายในประเทศและระหว่างประเทศไปสู่แหล่งน้ำภายในประเทศที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำซ้ำซาก
- ๓.๑.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรประมง เพื่อรองรับการผลิตที่ยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย
 - ๑) เร่งรัดและผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง

- ๒) เตรียมความพร้อมรองรับความตกลงระหว่างประเทศและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศคู่ค้าทั้งการตรวจรับรองทางวิทยาศาสตร์และการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม
- ๓) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรประมงที่เสื่อมโทรม
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำประมงทะเลเล็กกับผู้ประกอบการภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการดำเนินการ
- ๕) จัดระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดให้เหมาะสมในอัตราที่สมดุลและเพียงพอกับการทดแทนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง
- ๖) ศึกษา วิจัย และพัฒนาการเพาะเลี้ยงสายพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ เพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย
- ๓.๑.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพิ่มขึ้น
- ๓.๑.๖ บูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร โดยให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งพื้นที่ การประสานงาน ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมตลอดจนงบประมาณ

๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างเหมาะสมและยั่งยืนด้วยการ

- ๓.๒.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างเหมาะสมและถูกต้อง
- ๓.๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปเผยแพร่องค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมถึงให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ๓.๒.๓ เร่งรัดและผลักดันการกำกับดูแลและควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างจริงจัง
- ๓.๒.๔ พัฒนาและยกระดับระบบการกำกับดูแลเรื่องการขายสารเคมีทางการเกษตรให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพรัดกุม

๓.๓ สนับสนุนและผลักดันให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรด้วยการ

- ๓.๓.๑ สร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรหรือชุมชนท้องถิ่นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองดูแลทรัพยากรการเกษตร รวมถึงการอนุรักษ์พื้นที่ดังกล่าว
- ๓.๓.๒ สนับสนุนและผลักดันให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรการเกษตรเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งสิทธิในการใช้ทรัพยากร

๓.๔ เตรียมพร้อมในการรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๓.๕ วางระบบการป้องกันและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ด้วยการ

- ๓.๕.๑ สนับสนุนการปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในพื้นที่เกษตรกรรมและเขื่อน รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งเก็บกักน้ำ และพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง
- ๓.๕.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีฝนหลวง และการดัดแปลงสภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง
- ๓.๕.๓ สนับสนุนการจัดหาเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติการฝนหลวงที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ
- ๓.๕.๔ สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ บรรยากาศและการดัดแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๖ พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ โดย

- ๓.๖.๑ พัฒนาปรับปรุงกฎหมายเฉพาะให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบัน
- ๓.๖.๒ ศึกษาแนวทางรองรับและเตรียมความพร้อมเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น ร่าง พระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ..... ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

๖.

ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการกำหนดยุทธศาสตร์กรมประมงขึ้นใหม่เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความจำเป็นต้องทราบข้อมูลเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการ ได้ตรงกับความต้องการ รวมทั้งจะต้องสอดคล้องเป็นทิศทางเดียวกันกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) แผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ด้วย โดยกรมประมงได้รวบรวมผลและประเมินผลความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผลที่ได้สามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มผู้รับบริการ	ความต้องการและความคาดหวัง
๑. ชาวประมง ๒. ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๓. ผู้ประกอบการแปรรูป ๔. ผู้ส่งออกสินค้าสัตว์น้ำ	๑. การได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากหน่วยงานรัฐ ๒. การบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง คล่องตัว ยืดหยุ่น ๓. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ๔. ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันสมัย ๕. ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ๖. สามารถดำรงอาชีพเกี่ยวกับประมงต่อไปได้อย่างยั่งยืน ๗. ผลงานวิจัยที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ ๘. มีทรัพยากรประมงใช้อย่างยั่งยืน ๙. มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่มีผลบังคับใช้ในพื้นที่ ๑๐. สินค้าประมงมีคุณภาพและปลอดภัย ๑๑. การปกป้องอาชีพผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและการทำประมงให้แก่ผู้มีอาชีพ

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ความต้องการและความคาดหวัง
๑. องค์กรที่สนับสนุนทุนวิจัย ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. องค์กรพัฒนาเอกชน ๔. หน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ๕. ประชาชน นักศึกษา	๑. การบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง คล่องตัว ยืดหยุ่น ๒. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ๓. ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันสมัย ๔. ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ๕. มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่มีผลบังคับใช้ในพื้นที่ ๖. มีทรัพยากรประมงใช้อย่างยั่งยืน ๗. การเข้มงวดและดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎหมายอย่างจริงจัง ๘. การมีแผนงาน โครงการ ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกซึ่งมีผลกระทบต่อสัตว์น้ำ ๙. มีการมีกระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

๗.

ความเสี่ยงและการควบคุมภายในจากการดำเนินการ ของกรมประมง

ในการดำเนินการของกรมประมงเพื่อผลักดันให้ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการต่างๆ บรรลุสู่เป้าหมายที่กำหนดหรือเหมาะสมนั้น มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นหลายประการ โดยอาจจำแนกได้ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ

เนื่องจากงบประมาณที่ส่วนราชการได้รับ ไม่สามารถได้รับเต็มจำนวนที่วางไว้เพราะเป็นการจัดสรรงบประมาณที่ยังยึดกรอบเดิมไม่ได้มีการทຸ່มงบประมาณในจำนวนที่เหมาะสมเพื่อไปดำเนินการในแผนงาน โครงการได้อย่างเต็มที่ แผนงานและโครงการจึงเป็นการต่อยอดจากเดิมปีละเล็กน้อย ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานจึงจะดำเนินการได้ครบตามแผน ส่วนในบางกรณีอาจได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่ครบตามโครงการ ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์บางอย่าง จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

วิธีการป้องกันความเสี่ยงในกรณีนี้ กรมประมงจะต้องจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ และสามารถจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมได้โดยการพิจารณาของผู้บังคับการ

๒. ความเสี่ยงด้านสังคม

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของกรมประมงไม่ค่อยมีความเสี่ยงเรื่องการยอมรับของสังคมมากนัก เนื่องจากเป็นภารกิจที่ส่งเสริมให้คุณประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าให้โทษหรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของภาคเอกชน ยกเว้นในเรื่องมาตรการอนุรักษ์ปลาทูวางไข่ในฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน อาจมีผลกระทบจากผู้ใช้ทรัพยากรระหว่างนั้นบ้างในการหยุดจับปลาแต่เป็นเพียงกลุ่มชาวประมงบางกลุ่มเท่านั้น ในขณะที่สังคมส่วนใหญ่ตอบรับและชื่นชมในการดำเนินการ นอกจากนี้ในการดำเนินการของกรมประมงมีความเสี่ยงด้านสังคมในเรื่องการไม่ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มงวดกับผู้กระทำความผิดในการลักลอบจับสัตว์น้ำและใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย รวมทั้งการใช้ภาคสังคมเป็นแนวร่วมในการป้องกันการกระทำความผิดกฎหมายของผู้ละเมิดยังมีน้อยเกินไป

๓. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานของกรมประมงมีความเสี่ยงในด้านการดำเนินงานเนื่องจากกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานยังไม่ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติทั้งหมด รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน นอกจากนี้ เรื่องของฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงานยังไม่มีความพร้อม ถูกต้องสมบูรณ์ จึงอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานได้

๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมประมงยังมีความเสี่ยงในการปฏิบัติตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินงานล่าสมัย อีกทั้งบางเรื่องอาจไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดได้ เนื่องจากช่องโหว่ของกฎหมาย และในปัจจุบันการใช้กฎหมายสร้างพลังต่อรองได้ทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายมีน้อยและการละเมิดกฎหมายมีมาก

๕. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่กำหนด

เนื่องจากสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและเร็วมาก ดังนั้นการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์อาจมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนด้วย แต่ในระบบของราชการไม่อาจทำได้เร็วมากนัก บางครั้งอาจต้องเริ่มที่งบประมาณใหม่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ในการดำเนินการเพื่อประเมินการควบคุมภายในและประเมินความเสี่ยงของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ที่ผ่านมาของกรมประมง พบว่ายังคงมีประเด็นความเสี่ยงตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาคุณภาพสินค้าประมงให้มีความเป็นเลิศและมาตรฐานตามเกณฑ์สากล

กิจกรรม ตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าประมง มีความเสี่ยง ดังนี้

๑. บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านตรวจสอบคุณภาพสินค้าประมงไม่เพียงพอ
๒. ผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญของการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มผลสัตว์น้ำให้แหล่งเพาะเลี้ยงและทุกแหล่งทรัพยากรและสร้างความความเข้มแข็งให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โครงการ ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเสี่ยง ดังนี้

๑. การปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เป็นไปตามแผนเนื่องจากเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย

โครงการ ส่งเสริมเกษตรกรด้านการประมง มีความเสี่ยง ดังนี้

๑. การปฏิบัติงานส่งเสริมเกษตรกรด้านการประมงไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดเนื่องจากเกิดภัยธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ บริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้มีความยั่งยืนและคงความหลากหลาย

กิจกรรม ควบคุมทำการประมง มีความเสี่ยง ดังนี้

๑. บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนไม่เต็มประสิทธิภาพ
๒. บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการออกใบอนุญาตการประมงไม่เพียงพอเนื่องจากมีระเบียบหรือประกาศใหม่เพิ่มขึ้น

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔** พัฒนางานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการประมงทุกสาขา
- กิจกรรม** พัฒนาผลิตภัณฑ์ประมง กิจกรรมพัฒนาการเพาะเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์ และ
- กิจกรรม** พัฒนาการทำประมงและสำรวจแหล่งประมง มีความเสี่ยง ดังนี้
๑. นักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านงานวิจัยทางการประมงมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ
 ๒. การปฏิบัติงานด้านการวิจัยทางการประมงไม่สำเร็จตามแผนเนื่องจากนักวิชาการปฏิบัติงานหลายหน้าที่
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕** ปรับปรุงระบบบริหารจัดการองค์กรให้เป็นผู้นำทางการประมงในภูมิภาค มีความเสี่ยง ดังนี้
๑. ระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
 ๒. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ เช่น ระเบียบการเงิน การคลัง การพัสดุ วิธีการปฏิบัติงานในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ แบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System, GFMS) และการใช้งานในระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลระดับกรม (Departmental Personnel Information System, DPIS) เป็นต้น
 ๓. การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานที่ทำงานมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ
- การบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการประเมิน กรมประมงใช้วิธีการควบคุมเพื่อเป็นการปรับปรุงหรือออกแบบวิธีการทำงานใหม่หรือลดโอกาสและผลกระทบให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยการควบคุมภายในและกำหนดผู้รับผิดชอบพร้อมระยะเวลาที่ต้องปรับปรุงให้แล้วเสร็จ

๖. ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์กรมประมงได้คำนึงถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส การตอบสนอง การรับผิดชอบ นิติธรรม การกระจายอำนาจ และความเสมอภาค โดยขั้นตอนในการปฏิบัติได้คำนึงถึงเรื่องดังกล่าวและได้คัดเลือกแผนงาน/โครงการที่สำคัญและใช้งบประมาณมาจัดทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งดำเนินการบริหารความเสี่ยงจำแนกตามแผนงาน โครงการ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์กรมประมงได้ทำอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่กำหนด และได้มอบหมายให้มีการตรวจสอบ กำกับและเร่งรัด โดยผู้ตรวจราชการกรม

๘.

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง

จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของโลก และการเปลี่ยนแปลงด้านการประมง และการค้าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของโลก รวมทั้งการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยเสี่ยงและภูมิคุ้มกันของการประมงของประเทศ รวมถึงองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคือกรมประมงสามารถสรุปหัวข้อหลักๆ ที่สำคัญเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน เพื่อจะนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์และประเด็นยุทธศาสตร์ ได้ดังนี้

ก. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

๑. โอกาส (Opportunity)

- ๑.๑ การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางและภาคพื้นเอเชียมีความสำคัญมากขึ้น จากอิทธิพลของจีน อินเดีย และอาเซียน ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้โอกาสเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าได้ดีขึ้น
- ๑.๒ ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มของประชากรแต่ความสามารถในการผลิตในบางประเทศลดลง เป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยที่มีฐานการผลิตและฐานทรัพยากรสูงในการที่จะผลักดันเป็นครัวของโลกได้
- ๑.๓ ประชากรของโลกและประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การบริโภคอาหารมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยเฉพาะอาหารเพื่อสุขภาพและมีโทษต่อร่างกายน้อย เช่น สัตว์น้ำ มีโอกาสได้รับความนิยมในการบริโภคสูง
- ๑.๔ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในทุกสาขามีบทบาทต่อการพัฒนาในแต่ละเรื่องค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) มีบทบาทสูงต่อการผลิตอาหารและสินค้าเกษตร ดังนั้น ประเทศที่มุ่งพัฒนาในด้านงานวิจัยในสาขาเหล่านี้ มีโอกาสสูงในการพัฒนาเพื่อเป็นฐานอาหารของประชากรและการสร้างรายได้

๒. อุปสรรค (Threats)

- ๒.๑ การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ส่งผลต่อความไม่แน่นอนและการที่ยากจะคาดเดาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อทุกประเทศทั่วโลกทั้งประเทศผู้ผลิตและผู้บริโภคจึงมีความเสี่ยงต่อการกำหนดนโยบายระยะยาว
- ๒.๒ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประชากรภาคการประมงกับภาคการผลิตอื่นๆ พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าภาคการผลิตอื่นๆ ทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะให้ครอบครัวสืบทอดอาชีพนี้ต่อไป

- ๒.๓ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยเฉพาะความขัดแย้งที่มีมาอย่างต่อเนื่องในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และไม่เห็นแนวทางที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- ๒.๔ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้าผลผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป ประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนขาดกำลังซื้อ โดยเฉพาะสินค้าราคาแพง อัตราการขยายตัวของตลาดเป็นลบและอาจเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายปี
- ๒.๕ การปรับกฎเกณฑ์ กติกาใหม่ของโลกหลายด้าน เช่น การค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อม และสังคม วิถีชีวิตและสิทธิมนุษยชน ส่งผลกระทบให้ทุกประเทศต้องมีการปรับตัวจากสภาวะที่มีความกดดันและคุ้นเคยมาสู่การปฏิบัติให้ถูกต้อง

ข. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

๑. จุดแข็ง (Strength)

- ๑.๑ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการประมง และกำหนดไว้ในแผนบริหารราชการแผ่นดินอย่างชัดเจน รวมทั้งในแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ได้ให้ความสำคัญและกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนสำหรับภาคการประมงโดยมีความครอบคลุมทุกด้าน
- ๑.๒ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิจัยในสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ
- ๑.๓ กรมประมงและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง
- ๑.๔ เกษตรกรมีการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมกับยุคกระแสโลกาภิวัตน์
- ๑.๕ กลุ่มเกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันด้านเทคโนโลยีการเลี้ยง การรับรู้เรื่องสภาวะตลาดและราคาสินค้า ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกษตรกรยังคงสามารถดำรงอาชีพอยู่ได้และมีการปรับตัวได้ดีจากการช่วยเหลือภายในกลุ่ม
- ๑.๖ ความชัดเจนของภารกิจของกรมประมงที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบครอบคลุมในเรื่องการศึกษา วิจัยและพัฒนาด้านการประมงเพื่อการจัดการทรัพยากร ควบคุมการทำประมงและการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมงที่มีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัยให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ตลอดจนใช้ทรัพยากรประมงและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน

- ๑.๗ โครงสร้างพื้นฐานของการกระจายของหน่วยงานและความพร้อมของบุคลากรของกรมประมง เนื่องจากกรมประมงมีการจัดแบ่งโครงสร้างเป็นราชการส่วนกลางและภูมิภาคให้มีหน้าที่และจำนวนบุคลากรที่กระจายในพื้นที่ทั่วประเทศ สามารถร่วมมือปฏิบัติการกิจต่างๆ ได้ดี และเข้าถึงผู้รับบริการได้ทันทั่วถึง

๒. จุดอ่อน (Weakness)

- ๒.๑ ทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งในน้ำจืดและทะเลมีน้อยลงจากเดิมมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงและมีการนำมาใช้มากเกินไปจนเกินกว่าศักยภาพการผลิต โดยที่การดำเนินการตามกฎหมายไม่สามารถดำเนินการได้อย่างได้ผล
- ๒.๒ ในภาคการประมงทะเลมีข้อขัดแย้งระหว่างเรือประมงพาณิชย์และเรือประมงพื้นบ้าน เรื่องพื้นที่ทำการประมงเนื่องจากไม่เคารพกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อตกลงที่มีอยู่
- ๒.๓ ประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำจืดบางชนิด โดยเฉพาะในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงและยังไม่มีสัตว์น้ำชนิดใหม่ที่จะเป็น Product Champion
- ๒.๔ ในการผลิตสัตว์น้ำแปรรูปเพื่อการส่งออกประสบปัญหาสำคัญคือวัตถุดิบไม่เพียงพอต่อศักยภาพการผลิตของโรงงาน นอกจากนั้นยังมีข้อกำหนดเรื่องการค้าทำให้ต้องแก้ไขปัญหภายในมากขึ้น และคู่แข่งจากภูมิภาคอาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น
- ๒.๕ ในภาคการประมงทะเลประสบปัญหาใหญ่ๆ ได้แก่ เรื่องแรงงานที่ใช้ในเรือประมง การทำประมงที่ไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณการทำการประมงที่ดี (Code of Conduct, CoC) เช่น เรื่อง IUU Fishing ต้นทุนเรื่องราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น และแหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำและเขตทะเลเล็กยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ
- ๒.๖ ในด้านบุคลากรและวิธีการดำเนินการของกรมประมง มีจุดอ่อน ได้แก่
- บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านตรวจสอบคุณภาพสินค้าสัตว์น้ำไม่เพียงพอ
 - บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานกับชุมชนไม่เพียงพอ จึงทำให้ขาดการร่วมมือที่ดี
 - บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการออกใบอนุญาตการประมงไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่ทราบและเข้าใจกับประกาศและระเบียบใหม่ๆ
 - นักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านการวิจัยทางการประมงยังมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลผลิตงานวิจัยที่ดี
 - นักวิชาการต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติงานวิจัยให้สำเร็จตามแผน
 - เจ้าหน้าที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานเรื่องระเบียบการเงิน การคลัง การพัสดุ และวิธีการบริหารบุคลากรไม่เพียงพอ

- ๒.๗ ในด้านโครงสร้างและระบบสนับสนุน พบว่าระบบคอมพิวเตอร์ของกรมประมงมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- ๒.๘ ระบบบริหารจัดการซื้อ จัดหาครุภัณฑ์เพิ่มเติมและทดแทนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการขยายขอบข่ายการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์กรมประมง

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในในเบื้องต้นแล้วสามารถนำข้อมูลมาจัดทำกลยุทธ์และรวบรวมเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

๑. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ O-S

- ๑.๑ การเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อเป็นครัวของโลก
- ๑.๒ การผลิตสัตว์น้ำที่มีคุณภาพและสุขอนามัยที่ดี
- ๑.๓ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ดีสู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อการแข่งขัน
- ๑.๔ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่เกษตรกรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

๒. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ O-W

- ๒.๑ การฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อการบริโภคและการส่งออก
- ๒.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อการแข่งขัน
- ๒.๓ การแก้ไขและการเฝ้าระวังการดำเนินการที่ผิดกฎระเบียบ กติกาการค้าของโลก
- ๒.๔ การเพิ่มสมรรถนะ ทักษะและความรู้แก่บุคลากรให้เป็น Knowledge Officer
- ๒.๕ การปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานด้าน IT เพื่อสนับสนุนภารกิจหลัก
- ๒.๖ การปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน

๓. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ T-S

- ๓.๑ การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกต่อการผลิตสัตว์น้ำและทรัพยากรสัตว์น้ำ
- ๓.๒ การปรับเปลี่ยนการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจโลก
- ๓.๓ การปรับปรุงกฎระเบียบและข้อบังคับให้สอดคล้องกับกฎ กติกาใหม่ของโลก
- ๓.๔ การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อการปรับตัว

๔. กลยุทธ์จากการวิเคราะห์ T-W

- ๔.๑ การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรที่มีผลจากสภาพภูมิอากาศ
- ๔.๒ การปรับตัวเพื่อหาสัตว์น้ำหรือสินค้าชนิดใหม่ที่มีโอกาสเหนือคู่แข่ง
- ๔.๓ การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาดูงานเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความรอบรู้

๔.๔ การปรับโครงสร้างภาคการประมงทะเลใหม่เพื่อลดปัญหาเรื่องแรงงาน น้ำมันเชื้อเพลิง IUU Fishing

จากกลยุทธ์ทั้งหมดเมื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์สามารถรวบรวมได้ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์และมีกลยุทธ์สนับสนุน ดังนี้

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ

กลยุทธ์

- การเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อเป็นครัวของโลก (๑.๑)
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ดีสู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อการแข่งขัน (๑.๓)
- การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่เกษตรกรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (๑.๔)
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อการแข่งขัน (๒.๒)
- การปรับเปลี่ยนการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจโลก (๓.๒)
- การปรับตัวเพื่อหาสัตว์น้ำหรือสินค้าชนิดใหม่ที่มีโอกาสเหนือคู่แข่ง (๔.๒)

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์

- การผลิตสัตว์น้ำที่มีคุณภาพและสุขอนามัยที่ดี (๑.๒)
- การแก้ไขและเฝ้าระวังการดำเนินการที่ผิดระเบียบ กติกา การค้าของโลก (๒.๓)
- การปรับเปลี่ยนการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจโลก (๓.๒)
- การปรับปรุงกฎระเบียบและข้อบังคับให้สอดคล้องกับกฎ กติกาใหม่ของโลก (๓.๓)
- การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้ประกอบการและเกษตรกรเพื่อการปรับตัว (๓.๔)

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้ยั่งยืนและคงความหลากหลาย

กลยุทธ์

- การฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อการบริโภคและการส่งออก (๒.๑)
- การปรับปรุงกฎระเบียบและข้อบังคับให้สอดคล้องกับกฎ กติกาใหม่ของโลก (๓.๓)
- การปรับโครงสร้างภาคการประมงทะเลใหม่เพื่อลดปัญหาเรื่องแรงงาน น้ำมันเชื้อเพลิง IUU Fishing (๔.๔)
- การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร (ชาวประมง) เพื่อการปรับตัว (๓.๔)

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีการประมง

กลยุทธ์

- การจัดทำแผนการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก ต่อการผลิตสัตว์น้ำและทรัพยากรสัตว์น้ำ (๓.๑)
- การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรที่มีผลจากสภาพภูมิอากาศ (๔.๑)
- การจัดทำแผนแม่บทการวิจัยเพื่อสนับสนุนภารกิจและตอบสนองยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

๕. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากรและองค์กร

กลยุทธ์

- การเพิ่มสมรรถนะ ทักษะและความรู้แก่บุคลากรให้เป็น Knowledge Officer (๒.๔)
- การปรับปรุงระบบปฏิบัติงานด้าน IT เพื่อสนับสนุนภารกิจหลัก (๒.๕)
- การปรับปรุงระบบการจัดซื้อ จัดหาครุภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน (๒.๖)
- การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาดูงานเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความรอบรู้ (๔.๓)

๔.

การทบทวนภารกิจและเป้าหมาย เพื่อดำเนินการ ในช่วงเวลา ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๕๙)

จากการดำเนินการของคณะทำงานทบทวนปรับปรุงยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ได้รวบรวมข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงเพื่อกำหนดงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในกรมประมงในช่วงเวลา ๔ ปี ข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙) รวมทั้งภารกิจหรืองานที่ต้องการมุ่งเน้นและพัฒนาให้บรรลุผลสำเร็จ มีดังนี้

๑. ภารกิจด้านการเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

จากการดำเนินการของกรมประมงในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงทั้งในพื้นที่น้ำจืดและชายฝั่งพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งปริมาณ ๘๘๙,๓๙๐ ตัน โดยเป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลร้อยละ ๖๑.๙ หอยทะเลร้อยละ ๓๖.๓ และปลาทะเลร้อยละ ๑.๘ ส่วนผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปริมาณ ๕๑๒,๔๘๐ ตัน โดยจำแนกเป็นผลผลิตจากการเลี้ยงปลานิลร้อยละ ๔๐.๗ ปลาดุกร้อยละ ๒๖ ปลาตะเพียนร้อยละ ๑๐.๗ ปลาสร้อยร้อยละ ๖.๕ กุ้งก้ามกรามร้อยละ ๖.๑ และ ปลาซิวร้อยละ ๔

ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ กรมประมงตั้งเป้าหมายการเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ต่อปี โดยกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการไว้ ๔ มาตรการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ในฟาร์มและแหล่งน้ำธรรมชาติ
๒. ส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจชนิดใหม่
๓. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๔. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ

ในช่วงเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙) กรมประมงกำหนดแผนการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำเศรษฐกิจหลักที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญ ดังนี้

๑. ปลาน้ำจืด มุ่งเน้น ปลานิล ปลาซิว ปลาดุก ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลาเยือกเทศ
๒. กุ้งก้ามกราม
๓. กบ
๔. กุ้งทะเล มุ่งเน้น กุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำ
๕. ปลาทะเล มุ่งเน้น ปลากะพงขาว ปลากะรัง ปลาช่อนทะเล ปลานวลจันทร์ทะเล
๖. หอยทะเล มุ่งเน้น หอยแครง หอยแมลงภู่ หอยนางรม หอยหวาน และหอยเปา

ส่วนการเพิ่มผลผลิตจากสัตว์น้ำเศรษฐกิจชนิดใหม่ ได้แก่ ปลาน้ำจืด ปลาหมอไทย ปลาบึก ปลากดหลวง ปลากดเหลือง ปลากดแก้ว ไข่น้ำ สาหร่ายไก่อ ส่วนสัตว์น้ำชายฝั่งให้ความสำคัญ ปูทะเล ปูม้า ปลากะรังจุดฟ้า ปลาหมอตะเล ปลากะรังเสือ ปลิงทะเล สาหร่ายโพรและสาหร่ายผักกาด

๒. การกิจด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมและการแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคและส่งออก

จากการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาพบปัญหาในเรื่องนี้ในแต่ละด้านดังนี้

๒.๑ วัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้า

ประเด็นปัญหาที่พบ

- ๑) ด้านตรวจสอบการนำเข้ายังไม่สามารถควบคุมตรวจสอบสินค้าสัตว์น้ำได้ทุกชนิด เนื่องจากอำนาจตามกฎหมายที่ได้รับมอบหมายยังไม่ครอบคลุม
- ๒) ต่างประเทศมีการหยิบยกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำมาใช้เพื่อควบคุมการจับสัตว์น้ำและการนำเข้าวัตถุดิบสัตว์น้ำ
- ๓) กระบวนการอนุญาตการนำเข้ามีขั้นตอนซ้ำซ้อน และยังไม่สามารถใช้งานระบบ Nation Single Window เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมศุลกากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) ความสามารถด้านการตรวจสอบสินค้าสัตว์น้ำนำเข้าที่ด่านยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะประเด็นปัญหาด้านคุณภาพและความปลอดภัย โดยเฉพาะปัญหาใหม่ เช่น การปนเปื้อนจากสารกัมมันตรังสี

๒.๒ วัตถุดิบสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง

ประเด็นปัญหาที่พบ

- ๑) ขาดฐานข้อมูลด้านฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP
- ๒) มีมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC หลายรูปแบบและมีข้อกำหนดแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสน
- ๓) มาตรฐาน GAP และ CoC ของไทยยังไม่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ทำให้เกษตรกรยังต้องใช้การรับรองตามมาตรฐานเอกชนของต่างประเทศและมีค่าใช้จ่ายสูง
- ๔) เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการพัฒนามาตรฐานฟาร์มให้ได้รับรอง GAP หรือ CoC เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบแต่กลับไม่มีความแตกต่างในด้านราคาที่โรงงานรับซื้อ
- ๕) เจ้าหน้าที่กรมประมงบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการตรวจสอบรับรองฟาร์มและมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณฟาร์ม
- ๖) ขาดการบังคับใช้กฎหมายกับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเมื่อพบว่ามีการใช้สารเคมีหรือยาปฏิชีวนะต้องห้าม
- ๗) ระบบการตรวจสอบย้อนกลับหรือ Traceability ยังขาดประสิทธิภาพและมีการปลอมแปลงเอกสาร Movement Document (MD)
- ๘) กระบวนการตรวจติดตาม ควบคุมและกำจัดโรคสัตว์น้ำยังขาดประสิทธิภาพ

๒.๓ การผลิตและส่งออกสินค้าสัตว์น้ำ

ประเด็นปัญหาที่พบ

- ๑) สะพานปลา ท่าเทียบเรือและเรือประมงยังไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) ผู้ผลิตสินค้าสัตว์น้ำบางรายไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ผลิตสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้สินค้าถูกปฏิเสธที่ปลายทาง ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสินค้าสัตว์น้ำของไทยในภาพรวม
- ๓) มีการหิบบกประเด็นปัญหาทางสังคม ปัญหาด้านแรงงานเด็กและการค้ามนุษย์ ประเด็นสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรในเวทีการค้าโลกจนอาจนำไปสู่การกีดกันทางการค้า
- ๔) ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาลดลง
- ๕) เศรษฐกิจตกต่ำในประเทศคู่ค้าที่สำคัญและการแข็งค่าของเงินบาท
- ๖) วัตถุดิบขาดแคลนและมีราคาแพง
- ๗) ประเทศผู้นำเข้าหลักออกระเบียบใหม่ๆ และเพิ่มความเข้มงวดด้านข้อกำหนดและมาตรฐานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยอาหารอยู่ตลอดเวลา

๒.๔ การพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

ประเด็นปัญหาที่พบ

การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ หลายส่วนยังคงเป็นแบบไม่ยั่งยืนอันจะนำมาซึ่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค การบริหารจัดการระบบอาหารทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ (กฎระเบียบ การเปิดเสรีทางการค้า) การแก่งแย่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการพัฒนาของภารกิจ

๑. ประสานงานให้มีการเพิ่มมาตรการกำกับดูแลสินค้าสัตว์น้ำนำเข้าให้ครอบคลุมทุกชนิด สัตว์น้ำและปรับปรุงศักยภาพด้านการตรวจสอบการนำเข้าให้ครอบคลุมทุกด้าน
๒. ปรับปรุงมาตรฐานสะพานปลา ท่าเทียบเรือและเรือประมงให้ถูกสุขลักษณะและเป็นไปตามมาตรฐานสากล
๓. ส่งเสริมและกำกับดูแลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นไปตามมาตรฐาน GAP ทั้งหมด
๔. ถ่ายโอนงานด้านการตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการและตรวจรับรองฟาร์มให้แก่เอกชน
๕. กรมประมงเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่ภาคเอกชนในทุกด้านและกำกับดูแลการตรวจรับรองฟาร์มโดยภาคเอกชน
๖. พัฒนาบุคลากรด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) และจัดตั้งหน่วยงานเพื่อศึกษาและจัดทำข้อมูลสำหรับกำหนดมาตรการนำเข้า-ส่งออก และใช้ในการเจรจา ระหว่างประเทศ

๗. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกเรื่องการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานแก่ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
๘. พัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลและจัดทำระบบการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (E-Certificate) ป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร Health Certificate
๙. บังคับใช้กฎหมายอาหารอย่างจริงจัง เพื่อลดและขจัดปัญหาสารเคมีและสารปฏิชีวนะตกค้างในสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง
๑๐. ส่งเสริมให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน GAP ของไทยเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล และสามารถสร้างความแตกต่างด้านราคาเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานได้อย่างทั่วถึง
๑๑. พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่กรมประมงทางด้านการควบคุม กำกับดูแลการตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม การตรวจสอบด้านสุขลักษณะ การตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งการตรวจสอบและกำกับดูแลห้องปฏิบัติการของภาคเอกชนตามมาตรฐานสากล
๑๒. จัดทำข้อตกลง (Agreement หรือ MOU) กับประเทศคู่ค้าเพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบด้านการค้าและอำนวยความสะดวกด้านการนำเข้าสินค้าไทย
๑๓. พัฒนาศักยภาพด้านห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
๑๔. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์สัตว์น้ำและลดการสูญเสียของสัตว์น้ำโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิม
๑๕. ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยขยายขีดจำกัดของผลผลิตจากอุตสาหกรรมสัตว์น้ำและเพิ่มช่องทางการแข่งขันกับความท้าทายใหม่ๆ
๑๖. การลดของเสีย (Waste) ตลอดทั้งห่วงโซ่การแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
๑๗. ปรับปรุงการจัดการด้านการค้าสัตว์น้ำให้มีความเป็นธรรมและส่งเสริมให้ตลาดทำงานได้อย่างเต็มที่

เป้าหมายที่ต้องการบรรลุ

๑. เพิ่มประสิทธิภาพด้านการกำกับดูแลและนำเข้าวัตถุดิบสัตว์น้ำ โดยครอบคลุมทั้งด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารและโรคสัตว์น้ำ
๒. เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งหมดสามารถผลิตและจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ตามมาตรฐาน GAP และไม่มีการใช้สารเคมีหรือยาปฏิชีวนะต้องห้ามในกระบวนการผลิต
๓. เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนโดยรัฐสนับสนุนด้านวิชาการและถ่ายโอนงานด้านวิเคราะห์และตรวจรับรองฟาร์มให้แก่เอกชน
๔. สร้างความได้เปรียบให้กับสินค้าสัตว์น้ำของไทยผ่านความร่วมมือหรือข้อตกลงกับประเทศผู้นำเข้า
๕. เสริมสร้างศักยภาพของห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ให้ได้รับความเชื่อถือในระดับสากล

๓. การกิจด้านการพัฒนางานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการประมง

ในการทบทวนภารกิจด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการประมงทุกสาขาที่ผ่านมา และตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุผลในระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ มีดังนี้

เป้าหมายที่ต้องการบรรลุ

- ๑) สร้างฐานข้อมูลงานวิจัยและสร้างเครือข่ายงานวิจัยร่วมภายในประเทศ
- ๒) งานวิจัยและพัฒนาคุณภาพและปริมาณวัตถุดิบเพื่อทดแทนส่วนที่ขาดแคลนในปัจจุบัน
- ๓) งานวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์น้ำที่อยู่ในมาตรฐานอาหารปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ๔) งานวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำที่มีผลตอบสนองทางเศรษฐกิจดี
- ๕) งานวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าประมง
- ๖) งานวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางการพัฒนาการจัดการด้านการประมง

แนวทางที่ควรพัฒนาปรับปรุง

- ๑) ทบทวน และกำหนดแผนงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายและสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการในทุกปี
- ๒) จัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย
- ๓) จัดทำโครงการวิจัยแบบบูรณาการ และมีความเชื่อมโยงเพื่อบรรลุเป้าหมายการนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย
- ๔) ควรจัดสรรงบประมาณวิจัยให้ตามข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้จัดลำดับความสำคัญมากกว่า การจัดสรร โดยวิธีการเฉลี่ยจากงบประมาณวิจัยที่ได้รับทั้งหมด
- ๕) กำหนดค่าเป้าหมายให้สอดคล้องกับแผนวิจัย

๔. การกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรประมง

ในการทบทวนภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรประมงของกรมประมงในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ จะมีการดำเนินการ ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

- ๔.๑ กลยุทธ์เสริมและสร้างจิตอนุรักษ์ทรัพยากรประมง
- ๔.๒ กลยุทธ์ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรประมงให้อยู่ในระดับสมดุล
- ๔.๓ กลยุทธ์ตามแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑

โดยกลยุทธ์ทั้งหมดนั้น มีเป้าหมายที่จะรักษาผลผลิตการประมงให้เพียงพอและมีความมั่นคงด้านอาหาร โดยใช้มาตรการทางกฎหมายและการมีส่วนร่วมของชาวประมงและชุมชน รวมทั้งการฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ทั้งการจำกัดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และการจัดสร้างปะการังเทียม นอกจากนี้ ในด้านบริหารจัดการการประมงทะเลไทย ได้ยึดถือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ เป็นหลักในการบรรลุผลการปฏิบัติงานในระยะเวลา ๕ ปีข้างหน้า

การทบทวนภารกิจเพื่อมุ่งไปสู่ทิศทางและเป้าหมายของหน่วยงาน

จากการดำเนินงานโดยการระดมสมองจากการพูดคุยเป็นรายหน่วยงาน (Focus Group) ในภารกิจและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในแต่ละประเด็น สามารถสรุปได้ดังนี้

หน่วยงาน	ภารกิจที่ต้องดำเนินการ
สำนักวิจัยและพัฒนา ประมงทะเล	- เร่งผลักดันและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย - การฟื้นฟูแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลโดยการสร้างปะการังเทียม ดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดสร้างปะการังเทียม - ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างการทำประมงพื้นบ้านและพาณิชย์ในกรณีการกำหนดพื้นที่และเครื่องมือทำการประมงต้องเร่งผลักดันก่อน - โครงการอนุรักษ์ปลาทู ต้องหามาตรการอื่นมารองรับเนื่องจากเมื่อเปิดให้จับหลังจากวันที่ ๑๖ พ.ค. ชาวประมงจับปลาเกือบหมด ภายในเวลาอันรวดเร็ว ต้องการปิดอ่าวนานขึ้นถ้าจำเป็นหรืออาจใช้วิธีการบริหาร Stock ปลา และอนุญาตให้จับไปใช้ประโยชน์ได้จำนวนเท่าไร เป็นต้น - การปรับเปลี่ยนเครื่องมือทำประมงเคยให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง - แนวทางการอนุญาตและการห้ามทำประมงหอยลายต้องดำเนินการแก้ไข - การทำประมงทะเลนอกน่านน้ำ ต้องเร่งผลักดันโดยการให้เรือปรับเปลี่ยนเครื่องมือเบ็ดราวหรืออวนล้อมจับ - การดูแลสุขอนามัยเรือ สะพานปลา การควบคุมจำนวนเรือประมง - การขยายเขตอนุรักษ์ในอ่าวไทยรูปตัว ก.
กองตรวจสอบรับรอง มาตรฐานคุณภาพสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ	- ต้องผลักดันให้เรื่องสุขอนามัยมีการดำเนินการให้เข้าสู่มาตรฐานมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องสะพานปลา ทำเทียบเรือ โดย ๑.๑ ต้องดำเนินการประสานงานกับผู้ประกอบการเพื่อหาแนวทางการดำเนินการให้ได้ผล ๑.๒ แก้ไขปัญหาในเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับบทบาท ๒ ด้าน คือต้องขอความร่วมมือ และต้องตัดสินใจ ทำให้เกิดการเกรงใจ ๑.๓ เรื่องกฎหมายควรแก้ไขให้เจ้าหน้าที่ของกรมประมงมีอำนาจมากขึ้น - เรื่องการถ่ายโอนภารกิจ (Outsource) เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงยาก แต่ต้องหาวิธีการที่จะทำอย่างไรไม่ให้กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน - การตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารในกรณีที่ต้องมีการระดับ ต้องมีงานวิจัยในเรื่องดังกล่าวมาใช้ในการตัดสินใจ - การตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น รวมทั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องแพลงก์ตอนเมื่อต้องดำเนินการเรื่องรับรอง Approved Zone

หน่วยงาน	ภารกิจที่ต้องดำเนินการ
กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ	๑. ต้องเร่งทำงานวิจัยในด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ๒. ต้องศึกษาวิจัยและรักษาความมั่นคงทางอาหารและต้องคิดค้นนวัตกรรม ๓. ศึกษาเรื่องคุณภาพของสัตว์น้ำนำเข้า โดยเฉพาะจากกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เนื่องจากอาจมีผลกระทบเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารได้ ๔. ต้องพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นของตนเอง
สำนักบริหารจัดการด้านการประมง	๑. เรื่องของกฎหมาย ต้องให้บุคลากรมีการเรียนรู้และศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมมากขึ้น ๒. เรื่องกระบวนการการมีส่วนร่วมระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เอกชน สมาคม และประชาชน ต้องเน้นให้มากขึ้นเพื่อนำไปสู่การดำเนินการจัดการทรัพยากรโดยประชาชนมีส่วนร่วม ๓. ต้องสร้างความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการปล่อยพันธุ์ปลา ต้องให้ความรู้ตามหลักวิชาการด้วย ๔. การอนุรักษ์ทรัพยากร ต้องเน้นการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นทั้งเรื่องผลกระทบและเรื่องวิชาการ ๕. การจัดการเกี่ยวกับซากสัตว์ กรณีเกิดโรคระบาด กรมประมงยังไม่มีอำนาจในการจัดการเรื่องนี้ ควรขอรับมอบอำนาจ
สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	๑. ต้องเร่งรื้อฟื้นงานวิจัยที่ถูกงานอื่นมาแบ่งเวลาไป ทำให้งานวิจัยที่ผ่านมาค่อนข้างด้อยคุณภาพ ๒. เน้นทำงานวิจัยร่วมกับภาคเอกชน โดยเฉพาะการทดสอบในฟาร์ม เช่น การเลี้ยงกุ้งขาวร่วมกับปลานิล กุ้งอินทรีย์ เป็นต้น ๓. การพัฒนาการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตจะเน้นให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาการปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำต่างๆ ทั้งกุ้งกุลาดำ แห้วขาว ปลาต่างๆ ๔. เน้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กุ้งไทย ฉบับที่ ๒ โดยผลักดันเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในการเลี้ยงกุ้ง Contract Farming การเฝ้าระวังโรคกล้ามเนื้อตาย (IMN) ๕. เน้นการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของคู่ค้า-คู่แข่ง ให้มีพร้อมมากขึ้น ๖. เน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้มากขึ้น รวมทั้งเน้นการดำเนินการตามแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย โดยเฉพาะปลาชนิดที่จะมีศักยภาพมากขึ้น เช่น ปลาเก๋า ปลาช่อนทะเล ปลานวลจันทร์ทะเล หอยทะเล หอยหวาน หอยเป่าฮื้อ ๗. เน้นพัฒนานักวิจัย โดยขอความร่วมมือกับต่างประเทศ ซึ่งจะได้ประโยชน์ ๒ ทาง คือ งานวิจัย และนักวิจัย ๘. ให้ความสำคัญกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะสาขา เช่น โรค อนุกรมวิธาน ต้องเร่งรับหาทดแทน

หน่วยงาน	ภารกิจที่ต้องดำเนินการ
สำนักวิจัยและพัฒนา ประมงน้ำจืด	- เน้นการพัฒนาการประมงและเพิ่มผลผลิตใน ๒๕ กลุ่มน้ำ - พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย โดยเฉพาะในปลาที่มีศักยภาพ เช่น ปลานิล ปลาสวาย ปลาดุก ปลาช่อน ปลายี่สกเทศ กุ้งก้ามกราม กบ ปลาน้ำจืด ปลาหมอไทย สำหรับรายไถ่ เป็นต้น - เร่งดำเนินการตามยุทธศาสตร์ปลานิล พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ - ต้องปรับปรุงเรื่องทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นปัจจุบัน - การผลิตปลาเพื่อปล่อยแหล่งน้ำจะจำแนกตามความเหมาะสมของกลุ่มน้ำ
สำนักพัฒนาและ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การประมง	- จัดทำระเบียบการขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยง - การดูแลฐานข้อมูลต้องมีการมอบหมายให้ชัดเจนเพราะมีข้อมูลมาก แต่เมื่อจะใช้กลับไม่ได้เป็นภาพรวม - ต้องมีการจัดการการขอรับบริการของเกษตรกร - ต้องจัดทำสมุดประจำตัวเกษตรกร - การถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรต้องทำเป็นหลักสูตร - การพัฒนาหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากร - ควรกำหนดขั้นตอนในการให้บริการแก่เกษตรกรให้ชัดเจน
ศูนย์สารสนเทศ	- ฐานข้อมูลเรือประมง เกษตรกร ให้จังหวัดเป็นศูนย์กลาง ศูนย์สารสนเทศ เป็นผู้ดูแลระบบและสนับสนุนระบบ - พัฒนาระบบการประมวลผลที่ส่วนกลาง ต้องมีการพัฒนาและสามารถนำข้อมูลมาบริหารได้ - ดำเนินการตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมประมง ฉบับที่ ๒ - ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากร ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
กองการเจ้าหน้าที่	- ผลักดันให้ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๖) ดำเนินการไปตามที่กำหนดอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (Individual Development Plan, IDP) - ดำเนินการปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานในปัจจุบันให้ มีภาระน้อยลง

การจัดทำยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ เมื่อคำนึงถึงความเชื่อมโยงและความสอดคล้องตั้งแต่นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) รวมทั้งความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประเมินถึงความเสี่ยงของกรมประมงและการควบคุมภายในแล้ว สามารถกำหนดกรอบการดำเนินการของยุทธศาสตร์กรมประมง ได้ดังนี้

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำโดยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๑.๑ โดยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

พัฒนาการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตในทุกขั้นตอน ส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการในทุกระดับ ให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะโลกร้อน กฎระเบียบข้อกำหนดต่างๆ ของภายในและภายนอกประเทศ ผลกระทบจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และ การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์และสายพันธุ์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมการผลิตแบบกลุ่มการผลิตหรือเครือข่ายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ให้ความสำคัญและวางแผนการผลิตสัตว์น้ำที่เป็น Product Champion เช่น กุ้งทะเล ปลานิล ปลาสวยงาม และพรรณไม้น้ำ

๑.๒ โดยการพัฒนาเกษตรกร

ถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชาวประมง และผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาและเสริมศักยภาพการผลิตได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างขีดความสามารถให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการรับมือกับความเสี่ยงจากทั้งด้านการตลาด ภัยพิบัติธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศของโลก รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการผลิต ส่งเสริมให้ทำการเกษตรแบบยั่งยืนและพัฒนาไปสู่การผลิตสินค้าอินทรีย์เพื่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์

ยกระดับการพัฒนาคุณภาพสินค้าประมงโดยท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโดยเน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Added) และการสร้างคุณค่าในสินค้า (Value Creation) โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตสินค้าประมงตั้งแต่ระดับแปรรูปขั้นต้นจนถึงระดับพาณิชย์ จัดทำกระบวนการตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าสัตว์น้ำตามมาตรฐานของชาติ มาตรฐานของประเทศคู่ค้าและมาตรฐานระดับโลก

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้ยั่งยืนและคงความหลากหลาย

ในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงทะเล ดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย เพื่อฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมให้ฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ จัดระบบการทำการประมงไม่ให้เกิดความขัดแย้งและลดกำลังลงแรงประมงให้อยู่ในสภาพที่ไม่ทำการประมงเกินศักยภาพการผลิต (Over Fishing) กำกับ ควบคุม การทำการประมงแบบ IUU Fishing และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประมงชายฝั่งพื้นบ้าน โดยท้องถิ่นมีส่วนร่วมสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์ทะเลเพิ่มขึ้น

ในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำและสัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ บริหารจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดในลักษณะของกลุ่มน้ำ โดยท้องถิ่นมีส่วนร่วม ควบคุมการทำการประมงที่ผิดกฎหมายและทำลายแหล่งวางไข่ของสัตว์น้ำวัยอ่อน

ในด้านการประมงนอกน่านน้ำส่งเสริมและสนับสนุนให้ปรับเปลี่ยนเรือประมงที่มีศักยภาพไปทำการประมงในเขตน่านน้ำสากลหรือเขตทะเลลึก เพื่อใช้โอกาสที่ประเทศไทยมีสิทธิในการทำประมง เจาะทำการประมงร่วมหรือการขออนุญาตในการทำประมงในน่านน้ำของต่างประเทศที่มีศักยภาพและมีผลผลิตสัตว์น้ำเพียงพอ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีการประมง

ส่งเสริม สนับสนุนให้ดำเนินการวิจัยเพื่อต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่เหมาะสมในการถ่ายทอดแก่ภาคเอกชน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไทย ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรประมง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการภาครัฐ

๕. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากรและองค์กร

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงานที่เป็นภารกิจหลักของกรมประมงอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งหวังไปสู่การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร ชาวประมง และผู้ประกอบการอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องมีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน โครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ให้ทันสมัยเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

โดยดำเนินการตามกรอบดังกล่าวจะมีทิศทางแต่ละประเด็น ดังนี้

๑. เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำโดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นทั้งในแหล่งน้ำธรรมชาติ ฟาร์มเพาะเลี้ยง โรงเพาะฟักของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งดูแลผลกระทบ และศักยภาพในการแข่งขันของเกษตรกรจากมาตรการและภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ

๒. สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการประมงให้แก่เกษตรกรชาวประมงและผู้ประกอบการให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างจริงจัง เพื่อถ่ายทอดให้เกิดการประกอบอาชีพที่เข้มแข็ง สามารถสร้างรายได้และธุรกิจต่อเนื่องจากการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้
๓. พัฒนาคุณภาพสินค้าและมาตรฐานการผลิตสินค้าสัตว์น้ำเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการผลิตสินค้าประมงตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงการส่งออก โดยเน้นเรื่องสุขอนามัยและการปฏิบัติตามกฎระเบียบการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลง
๔. มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรประมง โดยการจัดระเบียบการทำประมงเพื่อให้มีเพียงพอต่อการบริโภค เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและส่วนที่เหลือจากการบริโภคสามารถจำหน่ายสร้างรายได้แก่ประเทศ รวมทั้งการสร้างโอกาสในการใช้ทรัพยากรนอกน่านน้ำให้มากขึ้น
๕. พัฒนาแหล่งเพาะพันธุ์และแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำในทุกพื้นที่เพื่อให้เกิดกำลังผลิตที่เพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนการที่แหล่งเพาะพันธุ์และแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำถูกทำลายไปจนทำให้ทรัพยากรประมงลดน้อยลง
๖. สร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนให้มากขึ้น เพื่อร่วมมือกันดูแลและปกป้องรักษาทรัพยากรประมงให้เจริญเติบโตเต็มที่ก่อนนำมาใช้ประโยชน์
๗. เร่งผลิตงานวิจัยในทุกสาขาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและแก้ไขปัญหาในการผลิตสัตว์น้ำ การบริหารจัดการประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ จากงานวิจัยให้เป็นประโยชน์และใช้ได้จริง
๘. ปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีความเหมาะสมทั้งโครงสร้างภารกิจและความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้และรู้ทันสถานการณ์ เข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนางานของกรมประมง รวมทั้งปรับปรุงเครื่องมือ เครื่องใช้ ให้ทันสมัยและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สืบเนื่องจากยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ และจากการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของกรมประมง ความสำเร็จของการพัฒนาการประมงและปัญหาทางการประมงที่กรมประมงจะต้องเผชิญหน้าเพื่อแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศไทย สภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อการพัฒนาของประเทศ แนวนโยบายของรัฐบาลที่จะบริหารประเทศ ในช่วงเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) แผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ตลอดจนถึงความเสี่ยงและภูมิคุ้มกันของการประมงไทย รวมทั้งเมื่อกำหนดกรอบและทิศทางการดำเนินงานของกรมประมงเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศได้โดยใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรที่กรมประมงมี สามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์กรมประมง ที่จะดำเนินการในช่วงเวลา ๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ได้ตามลำดับ ดังนี้

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นผู้นำและสร้างความมั่นคงอาหารด้านประมงของประเทศ ภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมและผลักดันให้มีการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตทุกระดับ
๒. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตลอดห่วงโซ่การผลิตให้ได้รับมาตรฐานของไทยและสากล
๓. กำกับและควบคุมการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำเพื่อให้มีผลผลิตใช้อย่างยั่งยืนและคงความหลากหลายทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของชาวประมงและประชาชนในภาคการจัดการทรัพยากรในชุมชน
๔. ส่งเสริมและผลักดันให้ศึกษาวิจัยทางวิชาการทุกสาขาการประมง รวมทั้งการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ที่ต่อยอดจากงานวิจัยเพื่อให้เกิดนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่า
๕. ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการกิจที่รับผิดชอบรวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของภารกิจ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทยมีประสิทธิภาพด้านผลผลิตและคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเป็นฐานความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประเทศ สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงต่อการดำรงชีพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓. เพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานเป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคและตลาดต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญตั้งแต่บ่อเลี้ยง ที่จับสัตว์น้ำทุกประเภท โรงงานแปรรูปทุกประเภท ตลอดห่วงโซ่การผลิตและแปรรูป
๔. เพื่อให้การใช้และการผลิตทดแทนของทรัพยากรสัตว์น้ำมีความสมดุลและสร้างความยั่งยืนในการใช้ทั้งเพื่อบริโภคและการสร้างรายได้แก่ประเทศ รวมทั้งการหาแหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำทดแทนแหล่งภายในประเทศ
๕. เพื่อให้งานวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อความเป็นเลิศในทุกสาขาทางด้านการประมงรวมทั้งเป็นการพึ่งพาและคิดค้นเทคโนโลยีขึ้นมาใช้เองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๖. เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการสะสมองค์ความรู้ ทักษะและสมรรถนะอย่างเต็มที่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการประมงอย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละบุคคล

เป้าหมาย

๑. ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒ ต่อปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะมีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ๙๘๒,๖๓๑ ตัน และผลผลิตสัตว์น้ำจืด ๖๐๗,๐๐๐ ตัน รวมผลผลิตสัตว์น้ำ ๑,๕๘๙,๖๓๑ ตัน
๒. เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ และได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๗๕
๓. แหล่งเลี้ยงหอยเข้าสู่ระบบการควบคุมแหล่งรับรองหอย ๒ ฝาเพื่อการส่งออก เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๐ เรือประมงอวนลากและอวนล้อมได้รับการรับรองมาตรฐานสุขอนามัยที่ดีและปลอดภัย ร้อยละ ๕๐ ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทุกประเภทได้รับการรับรองมาตรฐานสุขอนามัยที่ดีและปลอดภัย ร้อยละ ๑๐ โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำทุกประเภทที่ขอใบรับรองสุขอนามัยได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GMP และหรือ HACCP ร้อยละ ๑๐๐ สถานแปรรูปเบื้องต้นสะพานปลาท่าเทียบเรือที่ขึ้นทะเบียนได้รับการตรวจ GMP และ HACCP ร้อยละ ๑๐๐ และผลิตภัณฑ์ประมงได้รับการยอมรับโดยมีมาตรฐานผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ ๙๐
๔. ผลผลิตของทรัพยากรประมงน้ำจืดอยู่ในระดับ ๐.๒๐-๐.๒๕ ล้านตัน ผลผลิตของทรัพยากรประมงทะเลในเขตน่านน้ำไทยอยู่ในระดับ ๑.๗-๒.๐ ล้านตัน ส่วนผลผลิตจากการประมงนอกน่านน้ำอยู่ในระดับ ๐.๗-๑.๐ ล้านตัน และมีชุมชนชาวประมงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมง ร้อยละ ๒๐ ของชุมชนทั้งหมด
๕. ผลงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินการจริงอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ของผลงานวิจัยที่ดำเนินการทั้งหมดและสามารถถ่ายทอดผลงานดังกล่าวให้แก่เกษตรกรได้อย่างน้อย ร้อยละ ๒๐
๖. บุคลากรของกรมประมงได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) อย่างน้อย ร้อยละ ๘๐ และมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานอย่างน้อยร้อยละ ๙๐

ประเด็นยุทธศาสตร์

ในการดำเนินงานของกรมประมงในระยะเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙) โดยต้องดำเนินการตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น กรมประมงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หลักไว้ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ
๒. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์
๓. ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้ยั่งยืนและคงความหลากหลาย
๔. ประเด็นยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีการประมง
๕. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากรและองค์กร

การกำหนดกลยุทธ์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๑. พัฒนาศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำ	๑. ผลผลิตสัตว์น้ำในแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น	๑. ผลผลิตเฉลี่ยในแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ต่อปี ๒. อัตราการจับสัตว์น้ำเฉลี่ยต่อหน่วยลงแรงประมง (CPUE) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ต่อปี
	๒. ผลผลิตสัตว์น้ำต่อหน่วยพื้นที่ (ไร่) ในฟาร์มเกษตรกรเพิ่มขึ้น	๑. ผลผลิตสัตว์น้ำเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่ (ไร่) ในฟาร์มเกษตรกรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี
	๓. รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น	๑. รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี ๒. รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรที่จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำจำหน่ายเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ต่อปี
๒. ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยี	๑. เกษตรกรที่เข้ารับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพมีความรู้เพิ่มขึ้น	๑. เกษตรกรที่เข้ารับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนำความรู้และเทคโนโลยีไปปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๑. พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีคุณภาพและมาตรฐาน	๑. ระบบการผลิตในระดับฟาร์มได้รับการรับรองมาตรฐาน	๑. จำนวนฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ผ่านการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการเลี้ยงปีละไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ฟาร์ม ๒. จำนวนฟาร์มที่ได้รับการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการควบคุมโรคและโรคระบาดสัตว์น้ำไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ฟาร์มต่อปี ๓. จำนวนฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ใหม่) ได้รับการส่งเสริมจนได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ฟาร์ม/ปี
๒. พัฒนาและส่งเสริมการทำประมงอย่างรับผิดชอบและยั่งยืน	๒. ระบบการทำประมงมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	๑. จำนวนแหล่งผลิตสัตว์น้ำที่ผ่านการตรวจประเมินและรับรองผลตามมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ต่อปี ๒. จำนวนเรือประมงที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสุขอนามัยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ต่อปี ๓. จำนวนของสถานที่รวบรวมสัตว์น้ำและแพปลาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานสุขอนามัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ต่อปี ๔. จำนวนสินค้าสัตว์น้ำส่งออกที่ผ่านการตรวจการปฏิบัติตามกฎระเบียบ IUU ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ต่อปี

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๓. พัฒนาคุณภาพและ ความปลอดภัยของผล ผลิตและผลิตภัณฑ์ ตลอดสายการผลิต อย่างต่อเนื่อง	๓. ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ประมงมีคุณภาพและ ได้รับมาตรฐาน	๑. จำนวนตัวอย่างของผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตรวจประเมิน มาตรฐานกรมประมงและมาตรฐาน สากลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ต่อปี ๒. จำนวนโรงงานและสถานแปรรูปเบื้องต้น ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GMP และ HACCP ร้อยละ ๑๐๐ ต่อปี ๓. ร้อยละของห้องปฏิบัติการเอกชนที่ได้ รับการตรวจมาตรฐานและคุณภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของโรงงาน ที่ขอรับบริการ ๔. จำนวนตัวอย่างวัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้า ที่ได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพ อย่างน้อย ๑,๙๕๐ ตัวอย่าง
	๔. ผู้ประกอบการแปรรูป สัตว์น้ำรายย่อยและ กลุ่มแม่บ้านได้รับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี	๑. จำนวนผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำราย ย่อยและกลุ่มแม่บ้านได้รับการถ่ายทอด เทคโนโลยีไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ รายต่อปี
	๕. ระบบการผลิตตลอด ห่วงโซ่ การผลิตมี คุณภาพมาตรฐานต่อ เนื่อง	๑. ร้อยละของฟาร์มแหล่งผลิตและสถาน แปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นและโรงงานมีการ รักษามาตรฐานต่อเนื่องทุกๆ ปี ไม่น้อย กว่าร้อยละ ๙๐
๔. พัฒนาขอบข่าย/ขยาย พื้นที่ให้การรับรอง มาตรฐานฟาร์มเพาะ เลี้ยงสัตว์น้ำตามระบบ ISO/IEC Guide ๖๕ (๑๗๐๖๕)	๑. ขอบข่ายมาตรฐาน ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำ/พื้นที่ (จังหวัด) ที่ ได้รับการพัฒนาเพื่อขอ การรับรองมาตรฐาน ระบบ ISO/IEC Guide ๖๕ (๑๗๐๖๕)	๑. ขอบข่ายมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำ/พื้นที่ (จังหวัด) ที่มีการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำยื่นขอการรับรองมาตรฐานระบบ ISO/IEC Guide ๖๕ (๑๗๐๖๕)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ บริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้ยั่งยืนและคงความหลากหลาย

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๑. พื้นที่และอนุรักษ์ทรัพยากรประมงให้อยู่ในระดับสมดุล	๑. ทรัพยากรประมงมีอัตราการทดแทนที่สมดุล	๑. จำนวน ชนิด และองค์ประกอบของสัตว์น้ำในแหล่งน้ำไม่ลดลงจากเดิมเมื่อเทียบกับปีฐาน ๒. อัตราการจับสัตว์น้ำในทะเลและแหล่งน้ำจากการลงแรงต่อหน่วยเวลาทำการประมง (CPUE) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑ ต่อปี
	๒. ความหลากหลายของชนิดสัตว์น้ำได้รับการฟื้นฟู	๑. จำนวนสัตว์น้ำชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒ ชนิดต่อปี
	๓. พื้นที่ทำการประมงได้รับการบริหารจัดการและควบคุมดูแล	๑. จำนวนครั้งที่ออกปฏิบัติควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมายไม่น้อยกว่า ๑,๘๐๐ ครั้งต่อปี ๒. พื้นที่ที่ได้รับการบริหารจัดการควบคุมการทำประมงผิดกฎหมายไม่น้อยกว่า ๘.๘ ล้านไร่/ปี
	๔. พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม	๑. จำนวนแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๖๐ แห่งต่อปี ๒. ชนิดของสัตว์น้ำที่เข้ามาอาศัยในแหล่งอาศัยสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒ ชนิดต่อปี
๒. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ	๑. ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสัตว์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	๑. จำนวนชุมชนประมงที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ๕๐ ชุมชนต่อปี ๒. จำนวนชุมชนประมงที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรประมงแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของชุมชนประมงทั้งหมด

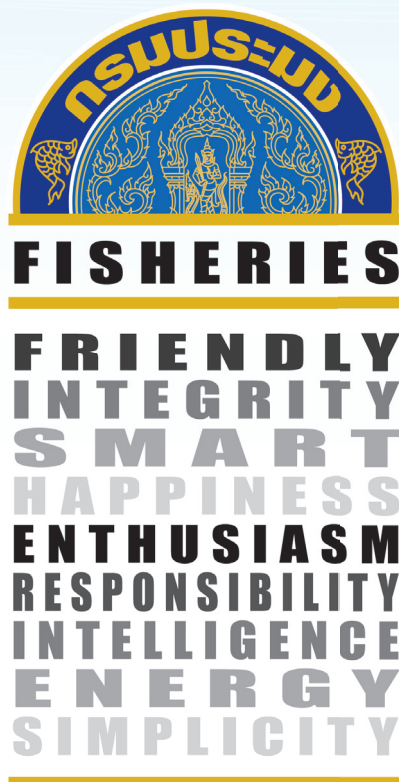
กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๓. การแสวงหาแหล่งประมงเพิ่มเติม	๑. แหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำมีเพิ่มขึ้น	๑. จำนวนแหล่งทำการประมงนอกน่านน้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ แหล่ง ๒. ปริมาณสัตว์น้ำที่ได้จากแหล่งประมงนอกน่านน้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ๓. จำนวนเรือประมงที่ปรับเปลี่ยนเครื่องมือไปทำการประมงทะเลลึกเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๐ ลำ ๔. จำนวนข้อตกลงความร่วมมือทำการประมงร่วมกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๕ ข้อตกลง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ วิจัยและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีการประมง

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๑. วิจัยตามแผนแม่บทการวิจัยกรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	๑. งานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์	๑. จำนวนผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงไม่น้อยกว่าปีละ ๑๐ เรื่อง ๒. จำนวนผลงานวิจัยที่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จตามแผนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ต่อปี
๒. การผลิตนวัตกรรมจากงานวิจัย	๒. งานวิจัยที่พัฒนาถ่ายทอดเป็นนวัตกรรม	๑. จำนวนนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยไม่น้อยกว่า ๒ เรื่องต่อปี
๓. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการวิจัย	๓. งานวิจัยได้ถูกถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร	๑. จำนวนครั้งของการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยแก่เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓ ครั้งต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาบุคลากรและองค์กร

กลยุทธ์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
๑. พัฒนาบุคลากรตามความรู้ ทักษะและสมรรถนะรายตำแหน่งหรือตามสายงาน	๑. บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ	๑. จำนวนของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนารายหน่วยงานและรายบุคคลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ต่อปี
๒. ส่งเสริมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	๑. การบริหารองค์กรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ	๑. ระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการความรู้
๓. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	๑. ระบบฐานข้อมูลได้รับการปรับปรุงและพัฒนา	๑. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกรมประมงมีความสมบูรณ์อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ เมื่อเทียบกับแผน
๔. สร้างความร่วมมือภาครัฐ/เอกชน	๑. บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๒. การบริหารองค์กรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ๓. ระบบฐานข้อมูลได้รับการปรับปรุงและพัฒนา	๑. ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมประมงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐
๕. สร้างความพร้อมบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง	๑. บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ	๑. จำนวนของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนารายหน่วยงานและรายบุคคล ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ต่อปี
๖. ปรับปรุงการบริหารองค์กร	๑. การบริหารองค์กรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ	๑. ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานโดยผู้ประเมินภายนอก ๒. ระดับความสำเร็จของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ๓. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการให้ได้รับชื่อเสียงยกย่องจากองค์กรภายนอกอย่างน้อย ๑ กระบวนงาน/ปี
๗. การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	๑. การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้รับการพัฒนา	๑. ระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกรมประมงได้รับการพิจารณาให้สำเร็จได้อย่างน้อย ๑ โครงการต่อปี

กรมประมงยังคงยึดถือค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value) โดยใช้คำว่า

“We are FISHERIES”

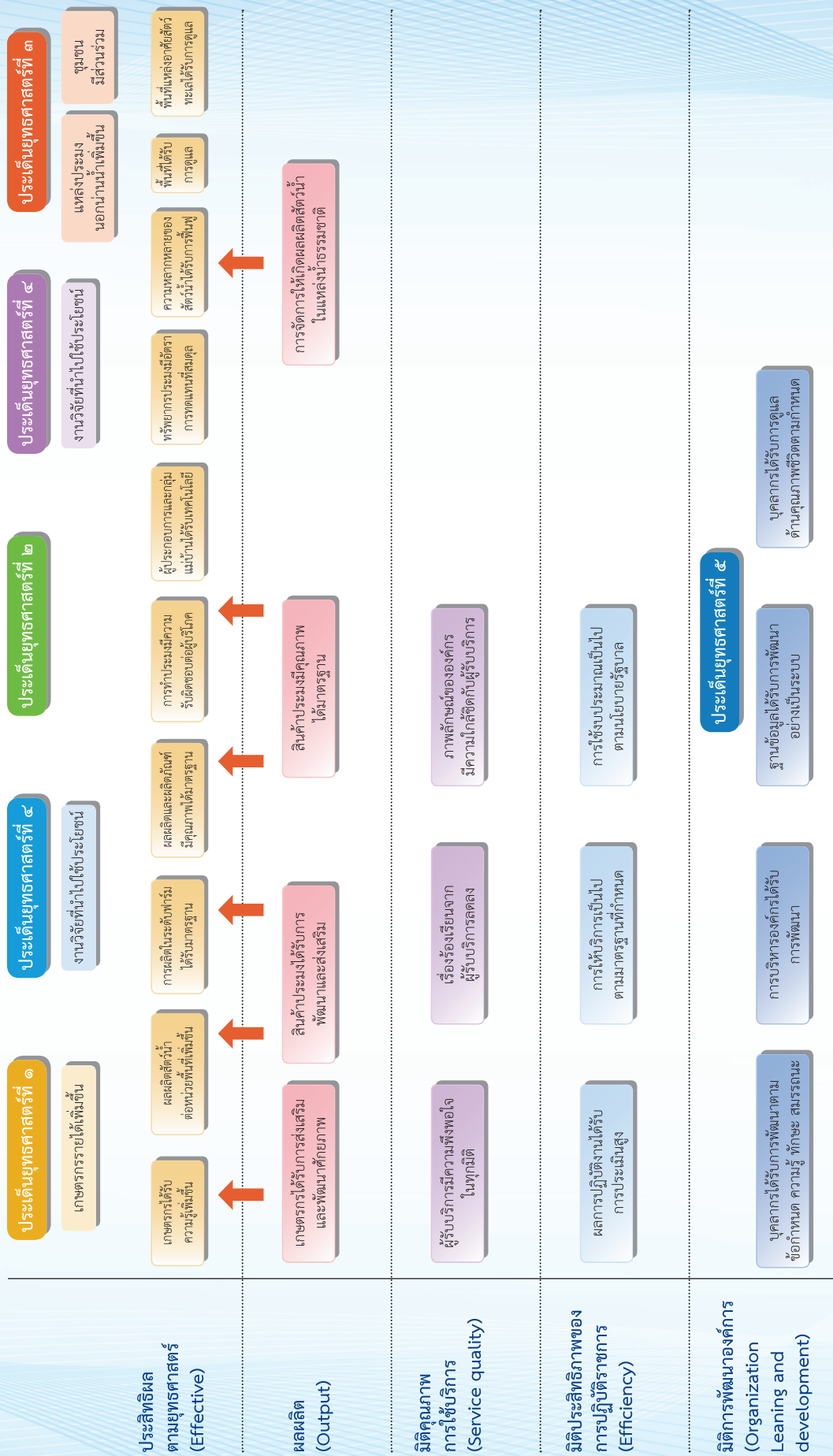
ซึ่งแต่ละตัวอักษรเป็นตัวแทนค่านิยมที่ดีของข้าราชการกรมประมง ดังนี้

F	=	Friendly	หมายถึง	เต็มไปด้วยความเป็นมิตร
I	=	Integrity	”	มีคุณธรรม จริยธรรม
S	=	Smart	”	มีความสง่างามและภาคภูมิใจในตนเอง
H	=	Happiness	”	มีความสุข
E	=	Enthusiasm	”	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
R	=	Responsibility	”	มีความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ทำ
I	=	Intelligence	”	มีความคิดที่ฉลาดหลักแหลม
E	=	Energy	”	มีกำลังและพลังทุ่มเท
S	=	Simplicity	”	มีความเป็นอยู่และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย

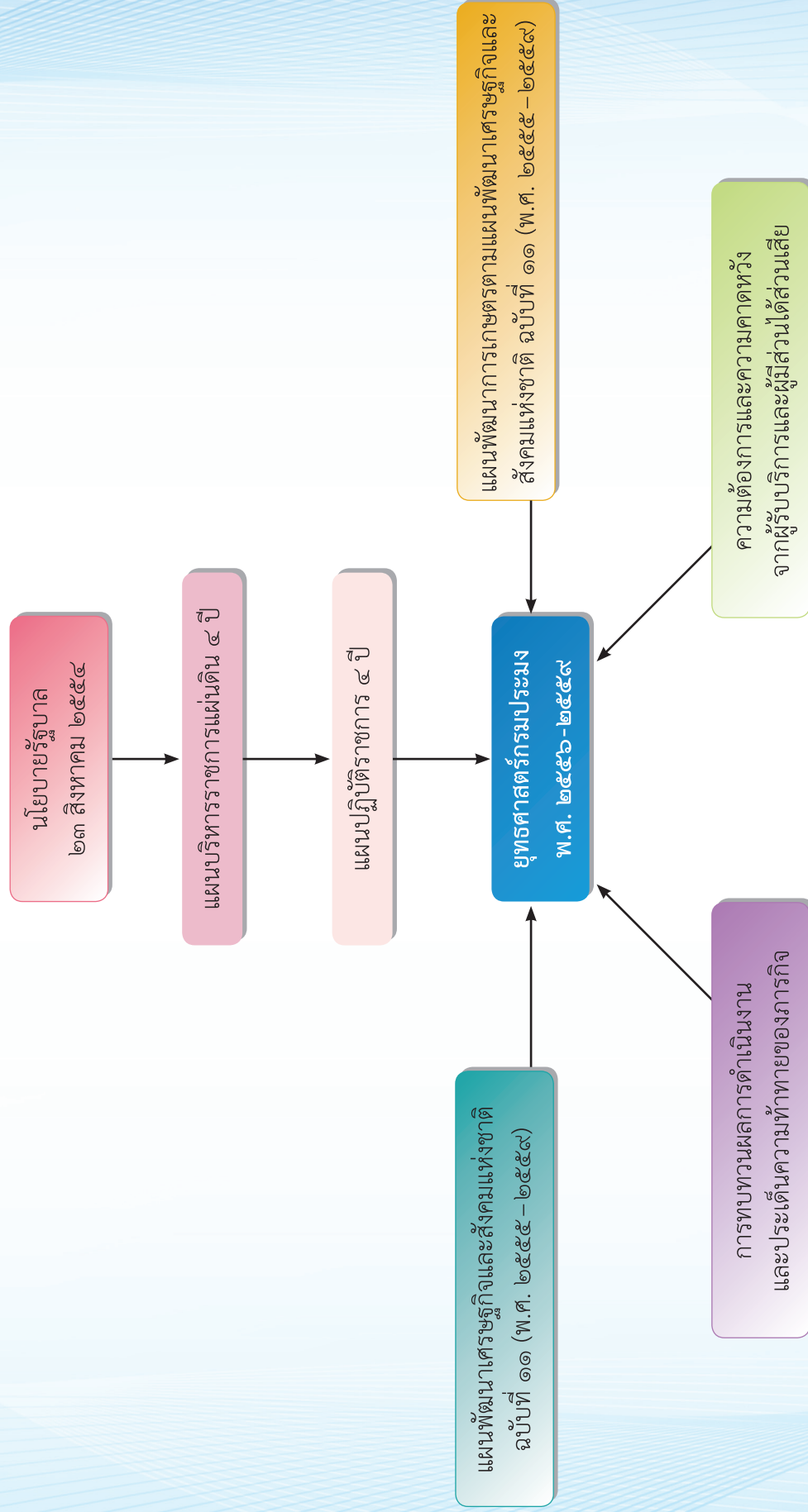
ดังนั้น โดยภาพรวมแล้วกรมประมงยังคงยึดถือค่านิยมร่วมเช่นเดิมต่อไปอีก ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙)

ภาคผนวก

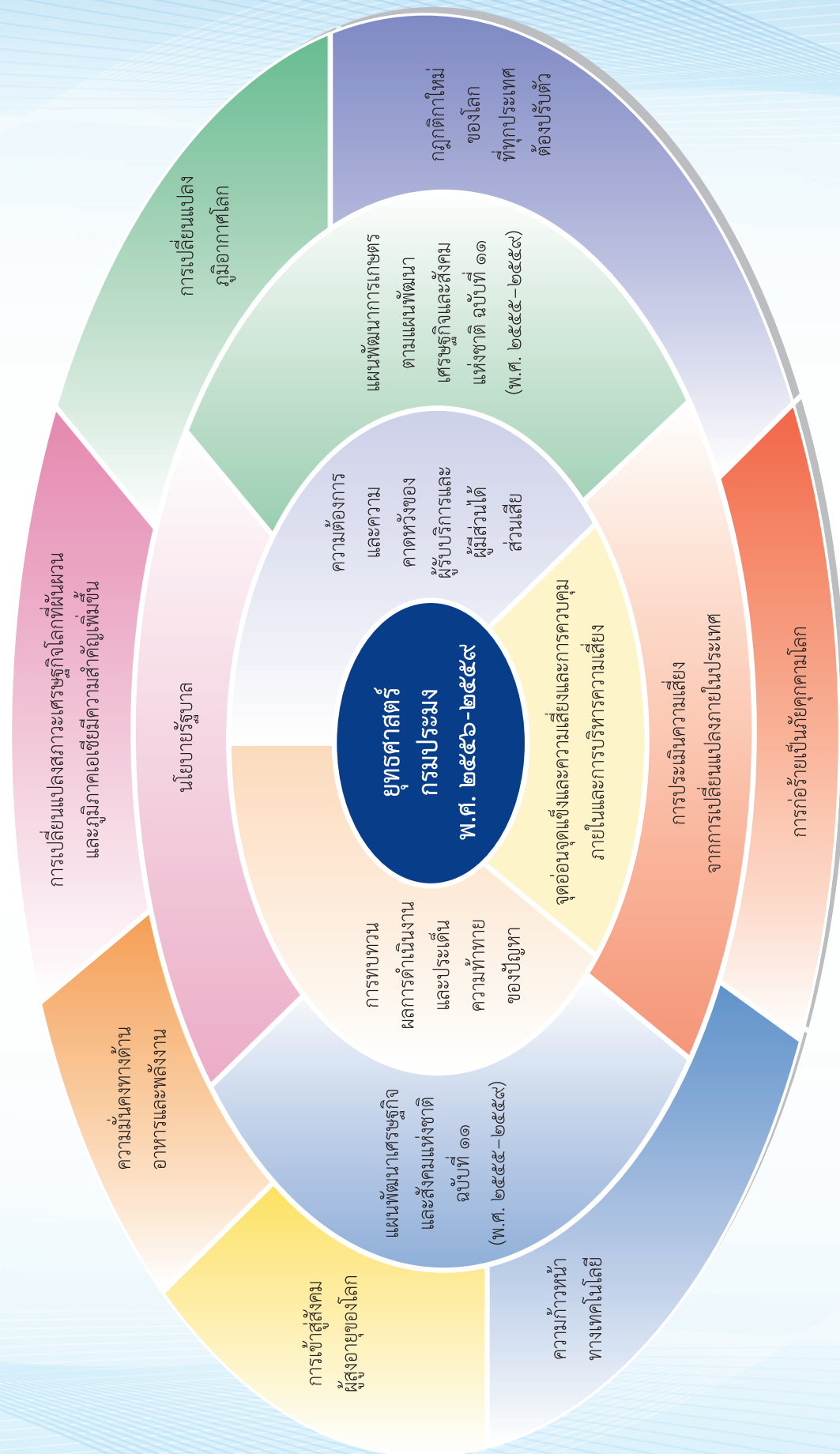
แผนที่ยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

นโยบายรัฐบาล แผนสำคัญและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จที่สำคัญ (KSF)
ที่นำมากำหนดยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

ความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ ที่นำมากำหนดยุทธศาสตร์กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

การกำหนดกลยุทธ์ กรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

กลยุทธ์การจัดจุดอ่อน

- การฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อการบริโภค และส่งออก
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อการแข่งขัน
- การแก้ไขและเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎระเบียบ กติกาการค้าของโลก
- การเพิ่มสมรรถนะทักษะความรู้แก่บุคลากร
- การปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานด้าน IT
- การปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจัดหาครุภัณฑ์

จุดอ่อน (W)

๑. ทรัพยากรสัตว์น้ำลดน้อยลงจากเดิมเนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงและการถูกจับมากเกินไป
๒. มีข้อขัดแย้งระหว่างชาวประมงด้วยกันเอง
๓. ประสิทธิภาพการผลิตสัตว์น้ำบางชนิดยังคงต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง
๔. วัตถุประสงค์ในการแปรรูปสัตว์น้ำไม่เพียงพอ
๕. ภาคประมงทะเลมีปัญหาเรื่องแรงงานการค้ำมนุษย์ IUU fishing
๖. บุคลากรและวิธีการดำเนินงานมีปัญหาต้องแก้ไข
๗. ด้านโครงสร้างและระบบสนับสนุนมีประสิทธิภาพต่ำไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
๘. ระบบการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

กลยุทธ์สร้างภูมิคุ้มกัน

- การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรที่มีผลจากสภาพภูมิอากาศ
- การปรับตัวเพื่อหาสัตว์น้ำหรือสินค้าชนิดใหม่ที่มีโอกาสเห็นคู่แข่ง
- การส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาดูงานเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความรอบรู้
- การปรับปรุงโครงสร้างภาคการประมงทะเลใหม่

โอกาส (O)

๑. การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางและภาคพื้นเอเชียมีความสำคัญมากขึ้น
๒. ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มของประชากร
๓. ประชากรของโลกก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ต้องการอาหารเพื่อสุขภาพ
๔. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุกสาขามีบทบาทต่อการพัฒนาค่อนข้างสูง

อุปสรรค (T)

๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศโลกส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอน
๒. ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชากรภาคประมงและภาคเกษตรกับภาคการผลิตอื่นๆ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพต่อไป
๓. ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองทั้งภายในนอกและภายใน
๔. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้าสำคัญๆ ตกต่ำ ประชาชนขาดกำลังซื้อ
๕. การปรับกฎเกณฑ์ กฎกติกาใหม่ของโลกหลายๆ ด้าน ส่งผลให้มีการปรับตัว

กลยุทธ์เชิงรุก

- การเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำเพื่อเป็นครัวของโลก
- การผลิตสัตว์น้ำที่มีคุณภาพและสุขอนามัยที่ดี
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อการแข่งขัน
- การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเกษตรกรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

จุดแข็ง (S)

๑. นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการประมง
๒. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี มีการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
๓. กรมประมงมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
๔. เกษตรกรมีการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๕. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ
๖. ความชัดเจนของภารกิจของกรมประมงต่อผู้รับบริการ
๗. โครงสร้างพื้นฐานและการกระจายของหน่วยงานและความพร้อมของบุคลากร

กลยุทธ์การเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส

- การจัดทำแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก
- การปรับเปลี่ยนการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่สอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจโลก
- การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อปรับตัว

- CD -

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายนิวัติ	สุธีมีชัยกุล	อธิบดีกรมประมง
๒. นายสุรจิตต์	อินทรชิต	รองอธิบดีกรมประมง
๓. นายเชิดศักดิ์	วงศ์กมลคุณห์	รองอธิบดีกรมประมง
๔. นายมีศักดิ์	ภักดีคง	รองอธิบดีกรมประมง

คณะผู้เรียบเรียง/จัดทำต้นฉบับ

๑. นายเฉลิมชัย	สุวรรณรักษ์	รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองแผนงาน
๒. นายอมรชัย	สมเจตน์เลิศเจริญ	รักษาราชการแทนหัวหน้ากลุ่มแผนและ นโยบายประมงแห่งชาติ
๓. นางมะลิ	ลำนน้ำเที่ยง	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ
๔. นางสาวจิรนนท์	สุนทรรัตนเวช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๕. นายศรัณย์	ดาราณ	นักวิชาการประมง
๖. นางสาวชัชชนันท์	ปาระจิตต์	นักวิชาการประมง

เอกสารฉบับที่ ๒/๒๕๕๗

กลุ่มแผนและนโยบายประมงแห่งชาติ

กองแผนงาน กรมประมง

เกษตรกลาง ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๒ ๐๖๐๐ ต่อ ๓๕๐๙, ๐ ๒๕๖๑ ๐๘๓๔

โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๐๘๓๔

ค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value)

กรมประมงยังคงยึดถือค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value) โดยใช้คำว่า

“We are FISHERIES”

ซึ่งแต่ละตัวอักษรเป็นตัวแทนค่านิยมที่ดีของข้าราชการกรมประมง ดังนี้

F	=	Friendly	หมายถึง	เต็มไปด้วยความเป็นมิตร
I	=	Integrity	”	มีคุณธรรม จริยธรรม
S	=	Smart	”	มีความสง่างามและภาคภูมิใจในตนเอง
H	=	Happiness	”	มีความสุข
E	=	Enthusiasm	”	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
R	=	Responsibility	”	มีความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ทำ
I	=	Intelligence	”	มีความคิดที่ฉลาดหลักแหลม
E	=	Energy	”	มีกำลังและพลังทุ่มเท
S	=	Simplicity	”	มีความเป็นอยู่และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย

จัดทำและเผยแพร่โดย

กองแผนงาน กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๕๘๖ ๐ ๒๕๖๑ ๐๘๓๔ ๐ ๒๕๔๐ ๖๒๐๖

<http://www.fisheries.go.th/planning>

